

KAPELA GOSTYŃSKA

WPLYW KSIĘŻY FILIPINÓW NA WIELKOPOLSKĄ KULTURĘ MUZYCZNĄ

„Dzieje kapeli gostyńskiej powinny być bliżej zbadane i zwłaszcza jak najprędzej przejrzany ewentualnie zachowany inwentarz nut, w którym z pewnością znajdowało się wiele oryginalnych polskich kompozycji kościelnych ... Zbyt mało bowiem wiemy o naszej przeszłości muzycznej w Wielkopolsce, a czas po temu najwyższy, żeby mroki historii naszej muzyki kościelnej rozświetlić”. Tak pisał Zygmunt Latoszewski w czerwcu 1928 roku w artykule napisanym z okazji koronacji cudownego Obrazu Matki Boskiej w Gostyniu¹. Ale dopiero trzechsetletni jubileusz założenia Kongregacji Oratorium św. Filipa Neri na Świętej Górze pod Gostyniem stał się zachętą do przebadania przeszłości tego zgromadzenia i wpływu księży filipinów również na wielkopolską kulturę muzyczną.

ZRÓDŁA I STAN BADAŃ

W niniejszej pracy podstawę źródłową stanowią materiały rękopiśmienne zachowane w archiwum klasztorным (AFG) oraz w archiwum parafii farnej w Gostyniu (APF). Szczególne znaczenie ma dzieło filipina ks. Kaspra Dominikowskiego, ukończone w roku 1836, pt. „Zbiór wiadomości o Świętej Górze pod Gostyniem osiadłej przez Kongregację Oratorii św. Filipa Nerusza”². Jest to kronika ręcznie pisana w czterech tomach, liczących ogólnie ponad tysiąc stron in folio. Kontynuował ją ks. Antoni Brzeziński. Autorzy skrzętnie wykorzystali dostępne im wówczas materiały archiwalne, jednakże dziejami muzyki kulturowanej w kongregacji, na które zwrócił uwagę ks. Brzeziński, nie zajęli się oddzielnie. Przy opisie różnych wydarzeń wskazywali na działalność kapeli muzycznej. Toteż obec-

¹ Z. Latoszewski, *Z dziejów kapeli kościoła OO. Filipinów w Gostyniu*, [w:] „Muzyka Kościelna”, Poznań R. 3: 1928, nr 6 s. 107—110.

² Archiwum Kongregacji Filipińskiej w Gostyniu (AFG): Ks. K. Dominikowski, „Zbiór wiadomości o Świętej Górze pod Gostyniem osiadłej przez Kongregację Oratorii św. Filipa Nerusza ukończony w czterech częściach we wrześniu 1836” (rkps); Kronika Kongregacji Ks. Filipinów od r. 1866 (Kronika), s. 162.

nie konieczną było rzeczą powtórne przebadanie archiwaliów ocalałych do dziś po kasacie kongregacji gostyńskiej przez Prusaków w r. 1876. Wykorzystano następujące źródła:

1. Dwie księgi akt kapitulnych (ACap) z lat 1704—1761 i 1761—1876³. Źródło to dla interesującego nas tematu zawiera notatki dotyczące nie tyle samych spraw, ile raczej osób, które należąc do kongregacji miały wpływ na muzyczną praktykę wykonawczą.

2. Księgi metrykalne, prowadzone w kongregacji od chwili jej założenia, zawierają zapisy pogrzebów (Lm), ślubów (Lcop) i chrztów (Lb), sprawowanych w klasztorze. Można w nich znaleźć rozproszone wiadomości, dotyczące muzyków i ich wzajemnych kontaktów, jakie utrzymywali w związku z ślubami czy chrztami. Księga zmarłych podaje częstokroć nie tylko daty zgonu czy pogrzebu wielu muzyków, lecz również ich wiek a nieraz ilość lat przepracowanych w kapeli klasztornej, przyczyny zgonu oraz miejsce pochowania.

3. Księgi dokumentów, księgi obligów i księgi brackie. Zawierają one raczej nikłe wiadomości odnośnie muzyki czy muzyków.

4. Księgi rachunkowe, a zwłaszcza księgi wydatków, mogły przynieść najwięcej materiału do dziejów kapeli gostyńskiej. Klasztor bowiem nie tylko opłacał stałych i przejściowych muzyków, lecz również nabywał muzykalia i instrumenty. Lecz księgi te zaginęły. Zachował się jedynie brulion księgi wydatków z lat 1718—1721 (Ks. Rach).

5. Księgi metrykalne parafii farnej w Gostyniu zawierają również bardzo dużo wiadomości o muzykach. 24 tomy tych ksiąg przechowuje Archiwum Parafialne w Gostyniu (APF), a 6 Archiwum Archidiecezjalne w Poznaniu (AAP). Rozpoczynają się od roku 1698, chociaż zachowany fragment księgi chrztów z lat 1633—1655 wskazuje na wcześniejsze ich prowadzenie. Podobnie rzecz przedstawia się z parafialnymi księgami rachunkowymi. Zachowała się zaledwie tylko jedna, obejmująca lata 1777—1802. Wynika z niej, że kasa kościelna opłacała naprawy instrumentów (puzon, waltornia, organy, pozytyw) oraz muzyków grających podczas uroczystości odpustowych i większych świąt.

6. Oddzielnym źródłem wiadomości o kapeli gostyńskiej jest zbiór nut, który stanowił jej repertuar i jest przechowywany w Archiwum Kongregacji. Umieszczane na nich luźne notatki, związane bezpośrednio z nutami jak kopieści, posesorzy oraz pośrednio dotyczące między innymi muzyków grających w kapeli, dostarczają bardzo cennych informacji, które skrzętnie wykorzystano w niniejszym opracowaniu. Ustalony na cały rok porządek nabożeństw, który wyznaczał występy kapeli, wymagał pokaźnego zbioru utwo-

³ Liber actuum capitularium Congregationis Institutii s. Philippi Nerei in Sacro Monte Gostinensi (ACap.) Pierwszy tom tych akt, obejmujący okres od założenia kongregacji aż do roku 1704, zaginął.

rów na różne okazje⁴. I rzeczywiście kapela klasztorna od początku dysponowała znaczną ilością nut, ujętych w inwentarzach nas interesujących. Najstarsze spisy nie są nam znane. Wiadomo z akt, że prefekt muzyki Jan Lohr, otrzymał dnia 23 I 1756 roku polecenie kapituły kongregacyjnej sporządzenia spisu nut (*papieros continentes in se res musicales tam in scripto quam in typo*), który jednak się nie zachował⁵.

Takich spisów było więcej. W sto lat później muzycy klasztorni bracia Maksymilian i Franciszek Koperscy uporządkowali zbiór nut, zaopatrując je w nowe okładziny i numery bieżące. Najprawdopodobniej wycofali stare, nie nadające się do użytku nuty, odkładając je do archiwum. Historyk ks. Brzeziński w roku 1868 podał, że „zachowały się w kongregacji bardzo stare papiery muzyczne, podobno niektóre z nich pochodzą z klasztoru benedyktyńskiego w Lubiniu. Teraz zaś są następujące: mszy łacińskich z orkiestrą przez różnych autorów sztuk 350, litanii 140, offertoriów i gradualistów 300, symfonii i innych sztuk 89”⁶. Zapewne miał przed sobą jeden ze spisów nut nie zachowanych do dziś. Z tego zbioru ostała się zaledwie piąta część. W roku 1881, a więc już po kasacie klasztoru, Filip Jaquet, referendarz gostyński, na polecenie władz pruskich sporządził katalog biblioteki kongregacyjnej, w którym (s. 798—804) zamieścił nie ukończony spis nut, urywający się na pozycji 84⁷. Autor — co może zadziwiać — wymienia w nim utwory tylko muzyków o nazwiskach nie polskich. Należy stwierdzić, że wyszczególnione w tym katalogu kompozycje w ogóle się nie zachowały. Można przypuszczać, że uległy skonfiskowaniu przez zaborcę. Muzykalia gostyńskie w roku 1952 przejrżeli Tadeusz Strumiłło i Zygmunt Szwejkowski oraz sporządzili spis, obejmujący 150 pozycji. Zaś w roku 1965 powyższym zbiorem interesowali się Bohdan Muchenberg i Paweł Podejko, wykonując inwentaryzację dla Ośrodka Dok. i Inwent. zażytków muzycznych przy Instytucie Muzykologii UW. W dwa lata później w ramach przygotowania do 300-letniego jubileuszu cały ten zbiór uporządkowano, fragmenty i dekomplety pozcalano, zao-

⁴ Ks. Brzeziński podaje, że na chórze muzycznym były zawieszono tablice z wypisanym porządkiem nabożeństw, w których wedle dawniejszego zwyczaju kapela bierze udział (*Pamiętka jubileuszu dwuch-setletniego Zgromadzenia XX. Filipinów na Górze Świętej Gostyńskiej Roku Pańskiego 1868*, Poznań 1869, t. I s. 328—332).

⁵ AFG, ACap. 1704—1761, fol. 116a: 1756, 23 I: „Venerabilis Frater Lorr ut praefectus capellae obligatus ad conscribenda non solum instrumenta (ut supra) chori sed etiam papieros continentes in se res musicales tam in scripto quam in typo”.

⁶ *Pamiętka jubileuszu...*, t. I s. 328.

⁷ *Catalogus I librorum, quibus Bibliotheca Congregationis S. Philippi Nerei in Sacro Monte Gostinensi continetur, conscriptus atque in ordinem secundum literas et in numeros digestus. Autore Philippo Jaqueto, referendario Gostinensi A. D. 1881.* (Zob. Dodatek I).

patrzono nowymi sygnaturami oraz sporządzono inwentarz i katalog kartkowy⁸. W tej formie jest on cytowany w niniejszej pracy. Ponadto wykorzystano kilka publikacji. Jedną z nich jest cytowany na początku artykuł Z. Latoszewskiego, oparty na dwutomowej publikacji ks. Antoniego Brzezińskiego, filipina, pt. „Pamiętka jubileuszu dwuchsetletniego Zgromadzenia XX. Filipinów na Górze Gostyńskiej”⁹. W tomie pierwszym podaje szereg wiadomości o klasztornej kapeli muzycznej.

Niniejsze opracowanie stawia szereg problemów, wymagających uzupełnienia poprzez pracę zespołową. Wydaje się, że załączony słownik muzyków może być uzupełniony przez innych badaczy. Dalsze badania winny pójść w kierunku przeszukania gostyńskiego Archiwum miejskiego oraz archiwów innych kongregacji filipińskich. Byłoby rzeczą bardzo pożądaną, ażeby historycy przy pracach badawczych tego regionu uwzględniali również kulturę muzyczną, do której materiały źródłowe bez ich pomocy są niemalże nieosiągalne.

HISTORIA KAPELI

Gostyń dzięki swemu położeniu na trasie Poznań-Wrocław w XV i XVI wieku należał do większych i rozwijających się miast wielkopolskich¹⁰. Rozwój rzemiosła i handlu przyczyniał się do wzrostu zamożności mieszczan. Istnienie zamku, przy którym rezydowali dziedzice miasta, i związane z tym życie towarzyskie, nadto różne inne okazje, o jakich będzie mowa, sprzyjały rozwojowi kultury muzycznej Gostynia. Imponująca budowla kościoła parafialnego była nie tylko ośrodkiem życia religijnego, lecz również społeczno-kulturalnego. Były to korzystne podstawy do uprawiania muzyki a zwłaszcza działalności kapeli. Nikt nie co prawda materiały źródłowe pozwalają wysunąć przypuszczenie o istnieniu kantorów parafialnych i działalności muzyków już na przełomie XVI i XVII wieku. Około roku 1639 Bartłomiej Hesperus, proboszcz gostyński, zapisał fundusz na „śpiewanie kursu czyli officii mniejszego o Najsw. Panie Maryi”, umożliwiającą opłacanie wykonawców tj. kantorów i organisty¹¹. Tę praktykę potwierdza wizytacja archidjaka śremskiego Franciszka Wolskiego w roku 1667¹².

Potężna i piękna świątynia parafialna już wtedy posiadała organy. Wiadomo, że w Gostyniu działał organmistrz Wojciech Libowicz,

⁸ Pracę tę wykonali Danuta Idaszak i ks. Władysław Zientarski.

⁹ *Pamiętka jubileuszu...*, t. I s. 326—333.

¹⁰ *Miasta Polskie w Tysiącleciu*, Wrocław 1967, t. 2 s. 224—225.

¹¹ Dominikowski, *dz. cyt.*, I s. 199.

¹² Tamże, *Dopisy*, s. 45.

który około 1670 roku budował organy w pobliskich miejscowościach (Lubiń, Leszno)¹³.

Najstarszym wzmiankowanym muzykiem jest skrzypek Paweł „Ślawetny”, obywatel gostyński¹⁴. Określenie „ślawetny” wskazuje na to, że Paweł uprawiał muzykę zawodowo i przynależał do cechu zapewne mieszanego, przed którym musiał się wykazać posiadanymi kwalifikacjami muzycznymi. Na pewno nie był jedynym muzykiem. Można przyjąć, że w tym czasie zespół występował podczas świąt kościelnych w farze oraz podczas innych uroczystości na zamku i w mieście.

Fakt istnienia kapeli miejskiej potwierdza introdukcja księży filipinów w dniu 4 października 1668 na Świętą Górę. Podczas niezwykle uroczystej procesji z fary gostyńskiej do kościoła na Głogówku, w której brał udział „nieprzejrany tłum ludzi, liczne grono osób najznakomitszych familiów, mnogi orszak kapłanów w komżach i strojna asysta, śpiewano Litanię do Wszystkich Świętych na przemian z melodyjnym odgłosem muzyki i przy częstym huku z ręcznej strzelby, sprawianym przez mieszczan Gostynia”¹⁵. Miasto liczyło wówczas niecały tysiąc mieszkańców¹⁶.

Stosownie do założeń konstytucyjnych, które przewidują „czasy i uroczystości podane na urządzenie nabożeństwa z wspaniałością okazalszą”, księży filipini już od początku swej bytności w Gostyniu zorganizowali kapelę klasztorną. „Odosobnione położenie domu świętogórskiego wiele trudności sprawiało w przeprowadzeniu tego przepisu Instytutu świętego, czyniono jednak, co było można”¹⁷. Dzięki temu kapela rozrastała się. Gdy w roku 1679 założono nową kongregację przy kościele w Zdzieżu (Borek) niedaleko Gostynia, to podczas uroczystej introdukcji występowała również kapela muzyczna¹⁸. Nie jest wykluczone, że księży filipini, udając się do Borku, zabrali swoich muzykantów, którzy wspomagali tamtejszą kapelę miejską¹⁹.

¹³ J. Gołos, *Zarys historii budowy organów w Polsce*, Bydgoszcz 1966, [w:] *Z dziejów Muzyki Polskiej*, 12 s. 139.

¹⁴ AFG, Liber S. Rosarii, fol. 25: 1635.

¹⁵ Dominikowski, *dz. cyt.*, I s. 141.

¹⁶ W. Sobisiak, *Dzieje Ziemi Rawickiej*, Poznań 1967, s. 113.

¹⁷ *Pamiętka jubileuszu...*, t. I s. 326.

¹⁸ Dominikowski, *dz. cyt.*, t. II, s. 101: 1679, 29 IX: „Szły na-przód Bractwa..., wszystkie ze swoimi pięknie przystrojonymi obrazami, chorągiewami i z zapalonymi świecami. Za nimi niesiono obraz św. Filipa, przybrany w różne wyroby ze złota i srebra. Za nimi postępowało duchowieństwo zgromadzone licznie... a wszystko postępowało wśród uroczystego śpiewu litanii o N. M. P. na przemian z odgłosami wdzięcznej muzyki”.

¹⁹ W Borku k. Gostynia istniała w XVII i XVIII wieku kapela miejska i kościelna (przy kościele na Zdzieżu). Muzycy w Borku zasiłali kapelę dworskie w Wieczynie i Turku w pow. Pleszewskim.

Klasztorny zespół muzyczny ozdobił piękną grą uroczystość poświęcenia nowego kościoła na Świętej Górze w dniu 8 września 1698, dokonanego przez bpa Hieronima Wierzbowskiego, sufragana poznańskiego²⁰. Zwrócił on uwagę szczególną na działalność kapeli klasztornej, gdy w roku 1701 przeprowadził w Gostyniu wizytację arcypasterską. W akcie wizytacyjnym zaznaczył, że nabożeństwa odbywają się „z graniem organ, śpiewem naturalnym muzykantów i z wielorakim a dźwięcznym rodzajem instrumentów Imię Boże i Bogarodzicy wysławiających”²¹.

Skąpe przekazy źródłowe nie pozwalają ująć nazwisk pierwszych kapelistów klasztornych. Można je uchwycić dopiero w ostatnich latach XVII wieku. W roku 1693 zmarł w Gostyniu brat Andrzej Kudelski, pochodzący z Borku, który, jak podaje kronika, „przez szereg lat sztuką muzyczną pomnażał chwałę Bożą” — był zapewne kapelmistrzem²². Jego miejsce zajął również biegły „w znajomości muzyki” Krzysztof Skrocki rodem ze Zdun (k. Krotoszyńska)²³. Wtedy organistą klasztornym był Jan Lasecki, który pełnił tę funkcję aż do swej śmierci podczas zarazy — 5 XI 1710²⁴. Kapelę klasztorną zasilali muzycy miejscy Maciej Dąbrowicz, Krystian Gierłowski i Szymon Ruszczyński. Organistą był Marcin Ruciński a kantorem Wawrzyniec Piechocki (zm. 22 III 1708), którego w śpiewie wspomagali scholarze szkoły parafialnej²⁵. W roku 1700 przy kongregacji założono Bractwo Niepokalanego Poczęcia Najśw. Maryi Panny. Jednym z zadań członków tegoż bractwa było śpiewanie „godzinek” i to z muzyką²⁶. Było to dodatkowe zajęcie dla zespołu muzycznego, opłacane zresztą z procentu funduszowego.

Kongregacja od początku swej działalności na Świętej Górze zabiegała o samowystarczalność odnośnie własnych muzyków; przykładła wielką wagę do nauczania uzdolnionych muzycznie chłopców, by mogli pomnożyć szeregi muzyków klasztornych. W tym celu zorganizowano we własnych ramach szkolenie muzyczne, które zapewniało kapeli stały i stosunkowo liczny przyrost osobowy. Woj-

²⁰ Dominikowski, dz. cyt., t. II s. 161.

²¹ Pamiątka jubileuszu..., t. II s. 326.

²² Dominikowski, dz. cyt., II s. 142; Lm 1693, 11 X: „obiit ... Andreas Kudelski Borkoviensis in arte musica divinae laudis promotor”.

²³ Dominikowski, dz. cyt., II s. 143; Lm 1700, 29 VIII: „obiit ... Christophorus Skrocki de oppido Zduny, artis musicae gnarus”.

²⁴ APF, Lb: 1698, 13 XI; Lm: 1710, 5 XI: obiit ... famatus Joannes Lasecki oppidanus Gostin., quondam proconsul, homo honoratus”.

²⁵ APF, Loop: 1699, 3 VI; Lm: 1708, 22 III: „obiit Famatus Laurentius Piechocki, cantor ecclesiae parochialis Gostin., sepultus in ecclesiae”.

²⁶ Dominikowski, dz. cyt., II s. 144: „Zaprowadzenie bractwa Niepokalanego Poczęcia N.M.P. do kościoła Świętógórskiego. 1700. ... Śpiewanie godzinek o Niep. Poczęcia M. P. przez oktawę święta i w każdą niedzielę i uroczystość. Odbieranie procentów należących do X. Proboszcza, z których kontentować promotora winien i muzykę”.

na północna a szczególnie zarazy szerzące się w latach 1707—1713, spowodowały znaczne straty w muzykach i zahamowały rozwój kultury muzycznej. Na skutek wielkiej śmiertelności, wywołanej zarazą, ośrodek gostyński stracił aż dziesięciu muzyków. W roku 1708 zmarli kantor farny Wawrzyniec Piechocki, muzyk miejski Krystian Gierłowski²⁷; w roku 1710 zaraza pochłonęła dalszych pięciu kapelistów: organistę Jana Laseckiego, Tomasza Gralewskiego, Mateusza Niteckiego, Antoniego Różańskiego i Szymona Ruszczyńskiego. W następnym roku zginął od zarazy wraz z całą swoją rodziną organista farny Andrzej Porębski²⁸. Ostatnia zaś fala zarazy w roku 1713 zabrała dwóch muzyków klasztornych: Józefa Kajewskiego i Adama Lechowskiego²⁹. Po ustaniu tych klęsk działalność kapeli odżyła na nowo. Nastąpiły nowe zgłoszenia na naukę muzyki. W tym czasie wspomagali ją muzycy z innych kongregacji filipińskich: z Poznania — trębacz Szodkiewicz, ze Studzianny — trębacz Franciszek³⁰. Około 1720 roku w skład kapeli wchodził: br. Bartłomiej Niklewski, który będąc prefektem muzyki pełnił funkcję przewodnika zespołu i nauczyciela muzyki, br. Stanisław Niewitecki organista, br. Józef Szywczyński, oraz muzycy świeccy Jan Boniński, Bielecki, Koszarski i Rycharski. Niewątpliwie zespół muzyczny był liczniejszy, zwłaszcza zespół śpiewaków, składający się z uczniów. Dwóch z nich określa się jako dyszkancistów, mianowicie Karola i Macieja³¹. Chór w tej obsadzie podczas 40-godzinnej nabożeństwa odśpiewywał pasję³².

Do znacznego rozwoju muzyki klasztornej przyczynił się muzyk Kasper Józef Mulczyński. Przyjęty do kongregacji jako brat wkrótce wybrany został prefektem muzyki (1728 r.). W następnym zaś roku został mianowany *magister capellae* i pozostał na tym stanowisku aż do śmierci³³. Tytuł ten archiwalia gostyńskie podają po raz pierw-

²⁷ AFG, Lm: 1708, 21 IV: „obiit Famatus Dominus Chrystianus Gierłowski artis musicae notabilis vir. Sepultus in ecclesia”.

²⁸ APF, Lb: 1700, 4 V; Lm: 1711, 9 IX: „Media nocte obiit Famatus Dominus Andreas Podrębski, organarius et oppidanus Gostin., quoad officium organorum necessarius”.

²⁹ APF, Lm: 1713, 4 V: „Obiit Famatus Josephus Kajewski civis musicus Gostinensis”; Lcop: 1702, 27 VII; Lm: 1713, 28 IV: „obiit Famatus Adamus Lechowski artis musicae tam in cantu quam in viola bonum nomen habens. Sepultus in ecclesia”.

³⁰ AFG, Ks. Rach: 1686—1721: 1718. 10 V—18 VIII: „Szodkiewiczowi muzykantowi, który wrócił się do Poznania z ...”; AFG, Ks. Rach. 1720; 14 IV: „Franciszczkowi muzykantowi z Studzianna na drogę z ...”.

³¹ AFG, Ks. Rach. 1718, 21 I: „Na kontusz Piotrowi organście i Karolowi dyszkancście”; AFG, Ks. Rach. 1718, 1 IV: „Za skórę żółtą na buty dla Piotra org., Karola i Macia”.

³² AFG, Descriptiones, fol. 24b, 1722: „Ordo devotionum seu solemnitatum in ecclesiae Sacromontanae: Devotio 40 horarum ... cantatur Passio a choro tempore Quadragesimae”.

³³ AFG, ACap. 1704—1761: 1728, 21 IV: „Fr. Josephus Mulczyński constitutus est Magister Capellae et distributor pecuniarum pro missis”.

szy. Jego pomocnikami byli ciesząc się uznaniem jako dobrzy muzycy br. Józef Szywczyński i br. Wawrzyniec Tarkowski. Pożar klasztoru w roku 1731 oraz budowa nowego nie przerwała działalności kapeli, która już wtedy miała zapewnione fundusze.

FUNDATORZY

Istnienie kapeli, jej działalność i rozwój wymagały niemałych nakładów finansowych. Księża filipini troskliwie zabiegali o odpowiednie fundusze. Nie zabrakło również mecenasów kultury muzycznej uprawianej przy klasztorze. Pierwszym z nich był fundator kongregacji Adam Konarzewski, który w dniu 16 X 1676 przeznaczył na utrzymanie kapeli dość wysoki fundusz, wynoszący 5000 złp.⁴⁴

W roku 1718 Helena Rogalińska złożyła fundusz w wysokości 1000 złp. dla muzyki klasztornej z tym poleceniem, aby w każdą sobotę z rana grano pieśni maryjne, jak to sama określiła, „na dzień dobry Matce Bożej” oraz litanie loretańską po niesporach⁴⁵. Z tego funduszu pobierali należności m. in. trębacze Kasper Józef Mulczyński i Melchior Płoszyński⁴⁶. W dwa lata później wpłynął legat Franciszka Radzewskiego na anniwersarz z muzyką, z którego procentowa pewną część przekazywano na rzecz kapeli⁴⁷. Już po pożarze klasztoru w roku 1731 Jan Rożnowski z Krajewic przydzielił klasztorowi prowizję w wysokości 600 złp., z czego „1 aureus i 13 tynfów” należało się muzykantom⁴⁸. Fundusz muzyczny wzrastał również przez

⁴⁴ AFG, II Dopisy s. 83: 1676, 16 X: „... na muzykę do teje kongregacji leguje 5000 zł”. Testament Adama Konarzewskiego.

⁴⁵ AFG, III s. 68: Zapisy sum obligacyjnych dla kościoła Świętogórskiego. „Zapis 1000 zł na Ujażdzie: Helena z Tworzyńskich Rogalińska, niegdyś małżonka Stanisława z Dzwonowa Rogalińskiego, pisarza ziemskiego, dokonany w dniu 2 II 1718 w Aktach Grodzkich Wschowskich, przeznaczyła na to, aby za procent od nich muzyka przy onym kościele w każdą sobotę z rana grała na trąbach na ganku kościelnym pieśni o Matce Boskiej, zaś po niesporach na chorze litanią o teje N. M. P.”.

⁴⁶ AFG, ACap. 1704—1761, fol. 70b: 1727, 27 VIII: „Deinde statuta fratribus musicis 1. Fratri Josepho [Mulczyński] flor. pol. 1000 deinde Fratri Melchiori [Płoszyński] flor. pol. 70 ex provisione a 100 fl. per Rogalińska, sed ut quavis die sabbati de mane ante ecclesia ludat seu magis inflat tubas cum caeteris per aliquot spatium temporis ut vulgo dicitur na dobry dzień B. V. Mariae”.

⁴⁷ Dominikowski, dz. cyt., III s. 91: 1719, 17 IX: „Stosownie do kontraktu z Franciszkiem z Bnina Radzewskim, starostą wschowskim dobrodziejem, względnie jego dziedzicznej części Bodzewka, aby corocznie odbywał się w nowym kościele obrzęd żałobny ku ratunkowi duszy Jana Radzewskiego, rodzica tegoż, w każdym miesiącu czerwca odprawionym był anniwersarz, a księżom na wigilie i msze, i braciom za wigilie i pacierze i inne posługi przy tymże anniwersarzu, tudzież muzyce i kościołowi płacić ma minister kongregacji i to tyle, ile mu każdorazem wskazanym będzie”.

⁴⁸ AFG, ACap. 1704—1761, fol. 78a: 1731, 8 IV: „Ex provisione a 600 flor. a Domino Magnifico Joanne Rożnowski de Krajewice provisio

późniejsze zapisy. W roku 1753 Anastazja Szpakowska legowała 500 złp. na muzykę przy kościele świętogórskim⁴⁹, a brat Piotr Olszewski w roku 1757 zapisał sumę 5000 zł powiększoną o dalszych 5000 zł przez księżną Teofilę Wiśniowiecką⁵⁰ na utrzymanie kapeli i śpiewanie „godzinek”.

Znaczny dochód przyniósł legat Franciszka Zybko-Meżyńskiego, który w roku 1759 przeznaczył procent od sumy 3900 złp. na opłacenie śpiewania raz w tygodniu Mszy wotywniej, litanii do Najśw. Imienia Jezus, modlitwy: „Miserere Domine populo tuo” oraz antyfon „Salve Regina” i „Sub tuum praesidium”⁵¹. Ponieważ wpływy z tych fundacji w zależności od warunków i okoliczności nie zawsze były regularne, kapituła kongregacyjna, pragnąc zapewnić stałość funduszu muzycznego, postanowiła dochody z tych fundacji przelewać do kasy komunalnej, która za to wypłacała ryczałtowo muzykom pensje i pokrywała wydatki na muzykalia i instrumenty⁵². Ta decyzja wyszła na korzyść „muzyki klasztornej”, ułatwiając dysponowanie kapitałem na potrzeby kapeli. Stworzone w ten sposób korzystne warunki materialne przyciągały muzyków, którzy tutaj znajdowali pracę i lepsze bytowanie niż w innych ośrodkach. Z drugiej zaś strony kongregacja mogła stosownie do stanu kasy mnożyć zobowiązania, jakie płynęły z innych fundacji na rzecz klasztoru, np. księżnej Teofilii Wiśniowieckiej (zm. 1757). Wspaniałomyślna fun-

tałis: aureus unus i tynfów 13 dla muzykantów data statim Patri Mulczyński”.

⁴⁹ Dominikowski, dz. cyt., III, s. 202: „1753, wtorek po św. Bartłomieju. Panna Anastazja Szpakowska legowała i oddała do rąk kongregacji 500 zł na muzykę przy tymże kościele Świętogórskim. Summa ta Synagodze Leszczyńskiej została wypożyczona. Lecz procent od 500 zł w miejsce kapeli, którą kongregacja opłaca z kasy komunalnej, bywa rozdzielany między braci”.

⁵⁰ Tamże, IV s. 113: „Zapisy sum. Teofila Leszczyńska Kieżna Wiśniowiecka miała u siebie 5000 zł własnych Piotra Olszewskiego, brata kongregacji świętogórskiej Gostyńskiej; te wypłaciła córce Weronice Konarzewskiej z warunkiem, aby takowe ubezpieczyła na dobrach swoich i opłacała od nich procent kongregacji według dyspozycji brata Piotra Olszewskiego na utrzymanie muzyki i śpiewanie Godzinków o Niep. Pocz. N. M. P. Sama zaś dodała do tej sumy jeszcze 5000 zł. Zapisano aktem Grodzkim Poznańskim w sobotę po święcie św. Piotra w okowach 1753. Suma ta pozostaje dotychczas”.

⁵¹ Tamże, IV s. 123: 1759, 16 II „Zapis przez Zybko Meżyńskiego Franciszka, łowczego podlaskiego i pisarza grodzkiego Waleckiego. Jego postanowienia testamentalne zmienił aktem ordynacyjnym 22 II 1764 X. Teodor Xże Czartoryski, bp Poznański, w ten sposób, że... dopiero procent od 3900 zł przeznaczył na wotywę śpiewaną w którymkolwiek dniu każdego tygodnia i w tym samym czasie wszyscy kapłani po odmówionej litanii o Imieniu Jezus mieli śpiewać „Miserere Domino populo tuo”. Zaś po litanii o N. M. P. „Salve Regina” a wreszcie po litanii o Wszystkich Świętych „Sub tuum praesidium”.

⁵² Tamże, III s. 68: „Kapela za wszystkie jej obowiązki jest opłacana ryczałtowo z kasy komunalnej”. Por. również przypis 39.

datorka zasłużyła sobie na wdzięczną pamięć, wyrażoną w czterech „solennych wotywach odprawianych co kwartał z muzyką, w dwunastu aniwersarzach śpiewanych i cotygodniowych litaniach granych”⁴². Do tego później doszło: śpiewanie z muzyką antyfony „Sub tuum praesidium” wpięrow w każdą sobotę, a następnie codziennie, dalej w każdy poniedziałek responsorium ku czci św. Filipa Neri⁴³. Te fundacje pozwalają zarazem zorientować się w wykonywanym repertuarze muzycznym, który znalazł odbicie w posiadanych i zachowanych nutach.

KAPELIŚCI

Z tych powodów rozrastający się program repertuarowy, liczne zajęcia muzyków oraz coraz lepsze położenie materialne po odbudowie klasztoru stały się okolicznościami, które wpłynęły korzystnie na rozwój zespołu muzycznego. W połowie XVIII wieku skład kapeli przedstawiał się następująco: „rector chori” i zarazem nauczyciel muzyki br. Wawrzyniec Tarkowski, organista br. Stanisław Niewitecki, br. Błażej Nesselski, trębacz br. Melchior Płoszyński, muzycy świeccy: Antoni Szumski i Kazimierz Ruszczyński⁴⁴. Dwaj ostatni byli przede wszystkim muzykami miejskimi i mieszkali w mieście. Do tego należał chór śpiewaków, składający się z uczniów pobierających naukę muzyki w klasztorze. W takim składzie zespół uświetnił uroczystość pogrzebową dobroczyńcy kongregacji Macieja Mycielskiego, pochowanego w dniu 6 listopada 1747 r.⁴⁵

W następnych latach liczba muzyków wzrosła. W roku 1753 działał w kapeli Jan Fischer, który przybył do Gostynia z Grodziska Wlkp.⁴⁶ W rok później został przyjęty do kongregacji wykształcony muzyk Jan Lohr, rodem z Czech⁴⁷, który był również kompo-

⁴² Tamże, III s. 152: „1748 ukończono całkowitą fabrykę. Teofila z Leszczyńskich Xiężna Wiśniowiecka, kasztelanowa krakowska, wyłożyła 50 141 zł. Takowa wspaniałomyślność tej Pani nie mogła jak tylko obudzić najżywsze uczucie wdzięczności w kapłanach kongregacji. Dnia 31 V 1745 kapituła zobowiązała się wiecznymi czasami odprawiać za nią corocznie 12 Mszy św. i 1 aniwersarz, nie mniej codziennie śpiewać jedno „Sub tuum praesidium”, a każdą sobotę ofiarować litanie grane o Matce Boskiej”.

⁴³ AFG, ACap. 1704—1761, fol. 147a: 1745, 31 V.

⁴⁴ AFG, ACap. 1704—1761, fol. 92b: 1745, 24 VI: „Przyjęło się muzykantów z miasta, p. Kazimierza Ruszczyńskiego, któremu się 40 złotych obiecało, Szumskiemu obiecało się flor. dwadzieścia — tylko w większe święta ma przychodzić, i obiady mieć będą”.

⁴⁵ Dominikowski, dz. cyt., III, s. 171, 1747, 6 XI.

⁴⁶ APF, Lb 1754, 8 VI; 1761, 19 V.

⁴⁷ AFG, ACap. 1704—1761, fol. 110a: 1753, 14 III: „Accessit ad Congregationem dominus Joannes Lohr Bohemus de civitate Slavetznensi, auditor philosophiae, quem de Baszkowo parochus protunc Bohemiae commorans apud medicum traxit et adduxit Poloniam recommendatque ad capellam et pro clericali statu esse sufficientem ... cum omni modestia, obedientia, exemplarique vita sua”.

zytorem. Po jego odejściu z Gostynia kapelmistrzostwo przejął w roku 1759 Kasper Kazubiński i dzierżył je aż do swej śmierci⁴⁸. Około roku 1764 pojawił się na terenie gostyńskim muzyk i kompozytor Adam Jędrowski, pełniący funkcję organisty kongregacyjnego⁴⁹. Za jego czasów kongregacja zdecydowała się na budowę nowych organów w kościele świętogórskim, i zleciła ją w roku 1766 organmistrzowi z Głogowa, Janowi Bernardowi Zitnerowi. Praca trwała dwa lata. W dniu 18 VIII 1768 dokonano odbioru nowych organów ku zadowoleniu wszystkich⁵⁰. Fakt ten wpłynął korzystnie na podniesienie poziomu całej kapeli. Tutaj przypisać należy zasługę ówczesnemu prefektowi muzyki, ks. Wojciechowi Łokuciewskiemu, który będąc sam wykształconym muzykiem miał kontakty z różnymi ośrodkami muzycznymi i otaczał się dobrymi muzykami⁵¹. Do tych zalicza się Stefana Pawłowicza, syna zasłużonego muzyka i kantora farnego Pawła, Władysława Wrześniewicza, który przybył z Gniezna po zlikwidowaniu w roku 1770 kapeli katedralnej i nieznanego imienia muzyka Salomona⁵². Akta wizytacji duszpasterskiej, przeprowadzonej w sierpniu 1777 roku na Świętej Górze przez archidiacona śremskiego Józefa Rogalińskiego podają, że wizytator był witany „przy odgłosie muzyki”, że podczas wizytacji „muzyka odegrała różne melodie” oraz, że dla uświetnienia uroczystości i uczczenia gościa „muzyka grała na ganku kościelnym”⁵³.

W latach osiemdziesiątych XVIII wieku nastąpiła znaczna zmiana w osobowym składzie kapeli. Po Adamie Jędrowskim, który dla nieznanых przyczyn opuścił Gostyń, stanowisko organisty zajął pochodzący z pobliskiego Borku Maciej Gembalski, kapelmistrzem zaś został Wacław Wagner, Czech z pochodzenia, który już jako wykształcony muzyk został członkiem kongregacji w 1779 roku⁵⁴.

⁴⁸ APF, Lb 1759, 8 II; 1791, 19 V: „Gaspar Kazubiński juvenis, pt. Capellae Magister musicorum in congregatione”.

⁴⁹ APF, Lb 1764, 3 XII; 1778, 19 V.

⁵⁰ Dominikowski, dz. cyt., IV s. 31: „W roku 1766, dnia 2 V jest wzmianka, iż zawarto kontrakt z organmistrzem w Głogowie Janem Bernardem Zitner[em] na zbudowanie organów do kościoła świętogórskiego. Ale w jaki sposób i za jaką cenę, tego widzieć nie można, gdyż kontrakt ten nie istnieje i rejestra o tym nie wspominają. Kwit tylko w ogólnych wyrazach czyli raczej deklaracja tegoż rękodzielnika z odebranej całkowitej, ugodzonej sumy za organy z dnia 1 VIII 1768 wskazuje, że w tym czasie one wykończył i odstawił”.

⁵¹ Tamże, IV s. 145: „X. Wojciech Łokuciewski biegły w znajomości muzyki, licząc lat 76 wieku, rażony apopleksją, umarł w dniu 10 IV 1790”.

⁵² APF, Lb 1796, 24 I; 1773, 2 XI: „Stephanus Pawłowicz musicus; AFG, Muz. III/22: „Władysław Wrześniewicz mpp” (1780); APF, Lb 1767, 16 IX: „Joanna Salomonowa pt. servientis in Monte Sacro musici uxor”.

⁵³ Dominikowski, dz. cyt., IV s. 83—85.

⁵⁴ Tamże, s. 23: „Wacław Wagner rodem z Czech, od młodości ćwiczony przy muzyce kongregacyjnej, przyjęty był na brata w dniu 27 I 1779”.

W skład zespołu muzycznego wtedy wchodził: kompozytor Józef Zeidler, B. Kiatkiewicz, Euzebiusz Maliński, Władysław Wrześniwicz, Jan Świerkowski, Marcin Maleczyński, Tomasz Murawiński. Muzycy ci byli zarazem kopistami wielu nut, zwłaszcza kompozycji Zeidlera⁵⁶.

Jak wskazują księgi metrykalne muzycy kongregacyjni utrzymywali żywe kontakty z kapelistami miejskimi, którym przewodzili: Paweł Pawłowicz, cieszący się wielkim uznaniem mieszczan i pełniący funkcję radcy, wójta a nawet prezydenta miasta⁵⁷ oraz organista farny Jakub Przezborski⁵⁸. Około roku 1780 w kapeli klasztornej działali przez krótszy okres czasu: Franciszek Adamczewski z Czachorowa, Antoni Brysiewicz i Antoni Chociszewski, który pochodził z Grodziska Wlkp. Silny liczebnie zespół zasilał kapelę w domu kongregacyjnym w Biechowie k. Wrześni⁵⁹. Zaś w roku 1794, jak podaje kronika, oddział insurekcyjny zarekwirował w klasztorze — oprócz innych rzeczy — dwie trąby i dwie waltornie oraz zabrał trzech nieznanymi z nazwiska muzyków⁶⁰.

Wydarzenia polityczne na początku XIX wieku wywołały poważne trudności w życiu społecznym, co również odbiło się niekorzystnie na działalności kapeli klasztornej. W roku 1806 umarło dwóch aktywnych na terenie Gostynia muzyków: Józef Zeidler i Maciej Gembalski. Po ich zgonie cały zespół podtrzymywał kapelmistrz, br. Wacław Wagner. Wspierali go doświadczeni muzycy, tacy jak organista Adam Jędrowski, który ponownie przybył do Gostynia, Antoni Dabiński — poważany rajca miejski, Józef Kahl, Marcin Mizgalski i Tomasz Nowacki. Z biegiem czasu zespół ten poszerzył się o młodych muzyków, którzy byli przeważnie uczniami Wagnera, jak Franciszek Białaszewski, Andrzej, Piotr i Paweł Niestrawscy, Franciszek, Maksymilian i Mikołaj Koperscy, synowie obywatela i szewca gostyńskiego. Do nich dołączyli się Piotr Rządowski organista z Borku i Kazimierz Śniegulski. Jeszcze za życia

⁵⁶ W. Zientarski, *Józef Zeidler*, w: „Muzyka”, Warszawa 1967, nr 4 s. 29—36.

⁵⁷ APF, Lcop 1741, 7 XI: „Paweł Pawłowicz juvenis ex civitate Smigiel, cantor ecclesiae parochialis Gostin”; 1758, 14 XI: „consul civitatis Gostin”; 1763, 10 II: „proconsul”.

⁵⁸ APF, Lb 1734, 27 II; 1748, 25 XII: „Famatus Jacobus Przezborski consul et organarius Gostinensis”; Lm 1780, 29 III: „obiit Jacobus Przezborski 40 annis in munere organarii huic ecclesiae inserveniens, circiter 80 annorum”.

⁵⁹ Dominikowski, *dz. cyt.*, IV s. 174: „Komenda Kongregacji Biechowskiej: kapelisci: Maciej Boguszewski, Franciszek Winiewicz, Gembalski”.

⁶⁰ Tamże, IV s. 164: „Oddział Insurekcji w Wielkiej Polsce pod szefostwem Franciszka Garczyńskiego pułkownika, obozujący pod Szelejewem na dniu 22 I 1794 zabrał Kongregacji trzech muzyków, dwie trąby i dwie waltornie chorowe i wiele innego dobra”.

podeszłego już wiekiem br. Wacława Wagnera kierownictwo kapeli przejął wybijający się muzyk Andrzej Niestrawski⁶¹, a po nim „niejaki Leoski, kapelmistrz pułku księcia Konstantyna w Warszawie”. Ostatnim dyrektorem orkiestry kongregacyjnej był Maksymilian Koperski. Był nim od roku 1839. Gruntownie wykształcony we Wrocławiu, Dreźnie, Krakowie i Pradze zabiegał o należyty poziom kapeli. Wraz z bratem swoim, Franciszkiem, który był organistą, podjął obowiązek uczenia muzyki. Oprócz tych dwóch zespół muzyczny stanowili: Marcin Niedźwiedziński, Piotr i Maciej Niestrawscy, Teofil Tafelski, Aleksander Czekoński, Bogumił Treffner, który przybył z Gniezna, Wawrzyniec Filipowski i Mikołaj Koperski. Mimo trudnych czasów i niepewności (kongregacja bowiem liczyła się z możliwością kasaty, jakiej uległy prawie wszystkie klasztory pod zaborem pruskim), podjęto przebudowę organów, przeprowadził ją w roku 1855⁶² organmistrz z Opalenicy Konstanty Kamiński.

W roku 1868 kongregacja gostyńska obchodziła uroczyste dwusetletni jubileusz pobytu na Świętej Górze. Kapela muzyczna składała się wtedy „z 13 osób; w tej są cztery głosy śpiewne, dwoje skrzypiec, altowiola, dwa klarnety lub flauty, dwie waltornie, kontrabas i organy”⁶³. Używane były również kotły, które zachowały się po dziś dzień. Do orkiestry należeli: Maksymilian Koperski kapelmistrz, Franciszek Koperski organista, br. Roman Podlaski, Adolf Szulczyński, Michał Walkowski, Teodor Schneider, Walenty Adamkiewicz, Kwiryn Szule, dwie śpiewaczki Ludwika Szule i Józefa Pawłowska, oraz uczniowie, pobierający naukę muzyki. Ten zespół działał aż do chwili, gdy zaborczy Prusak przeprowadził w roku 1876 dawno już uknuty plan kasaty kongregacji gostyńskiej⁶⁴. Uległ więc likwidacji jeden z ostatnich klasztornych ośrodków kultury muzycznej na terenie Wielkopolski. Istniał on nieprzerwanie przez dwieście lat. To zaś jest niemalą zaśluga kongregacji filipińskiej.

Trzeba zaznaczyć, że chociaż kapela klasztorna miała lepsze warunki rozwoju, to jednak kapela miejska istniała równolegle. Co więcej gostyński ośrodek muzyczny promieniował na bliższą i dalszą okolicę, utrzymując żywe kontakty z innymi kapelami. Wpływ ten można stwierdzić nie tylko w Wielkopolsce, lecz również poza jej granicami, np. Studzianna, Tarnów, Jasna Góra⁶⁵.

⁶¹ *Pamiętka jubileuszu...*, t. I s. 327: „Z uczniów, których brat Wacław [Wagner] kształcił, pamiętnym jest dotychczas nazwisko Andrzeja Niestrawskiego, rodem z Gostynia, który pozostawił po sobie w pamięć wiele bardzo rzeczy na nutach, własną ręką przepisanych: umarł jako dirigent i premier muzyki w r. 1831”.

⁶² Zob. Dodatek II.

⁶³ *Pamiętka jubileuszu...*, t. I s. 328.

⁶⁴ Napis na organach 1855, zob. Dodatek II i Słownik muzyków.

⁶⁵ Por. załączony Słownik muzyków gostyńskich: nr 7 i nr 90.

PREFEKCI MUZYKI

Prężność tego ośrodka na przestrzeni dwustu lat zapewniały ramy organizacyjne ustalone przez konstytucje klasztorne. Przewidywały one urząd wybieranego zasadniczo na 3 lata prefekta muzyki, do którego należała opieka nad kapelą i jej potrzebami (instrumenty, nuty), werbowanie członków oraz troska o właściwy poziom. Prefektem był zawsze członek kongregacji, najczęściej kapłan, wykształcony muzycznie lub mający odpowiednie zrozumienie kultury muzycznej. Tym ludziom przede wszystkim zawdzięcza kapela gostyńska swój rozwój.

Nierzadko bywało, że prefekt muzyki był zarazem kapelmistrzem. Luki w źródłach nie pozwalają podać pełnej liczby prefektów z okresu początkowego. Wiadomo, że pierwszym prefektem był ks. Wawrzyniec Kierzkowski⁶⁶. Zaś od roku 1704 byli nimi kolejno⁶⁷:

- 1704—1707: ks. Jan Duszyński (ur. 1667 Gostyń, zm. 26 V 1707 Gostyń),
 1707—1710: ks. Paweł Kędziński,
 1710—1716: ks. Ferdynand Zdieszulski (ur. ok. 1654 Wieluń, zm. 23 XI 1723),
 1716—1718: ks. Kazimierz Kopiński (przeniósł się do Biechowa),
 1718—1721: ks. Mikołaj Gawarecki (ur. ok. 1680, zm. 31 III 1748 Gostyń),
 1721—1722: ks. Bartłomiej Niklewski (opuścił kongregację),
 1722—1727: ks. Józef Szywczyński (zm. 25 III 1730 Gostyń),
 1727—1736: ks. Kasper Józef Mulczyński (ur. ok. 1693, zm. 25 IX 1736 Gostyń, od 1731 *capellae magister*),
 1736—1737: br. Wawrzyniec Tarkowski (zm. 13 VIII 1757, zarazem kapelmistrz),
 1737—1740: ks. Józef Jarczewski (zm. 10 XI 1743 Gostyń),
 1740—1746: br. Wawrzyniec Tarkowski,
 1746—1748: ks. Paweł Wyrwiński (opuścił kongregację),
 1748—1751: ks. Paweł Jadaszek (ur. 1710 Śląsk, zm. 30 IV 1777 Gostyń),
 1751—1754: br. Wawrzyniec Tarkowski,
 1754—1761: ks. Lohr, kapelmistrz, kompozytor (opuścił kongregację),
 1761—1764: br. Nesselki, kapelmistrz (ur. ok. 1699, zm. 24 XII 1777 Gostyń),
 1764—1767: ks. Stanisław Rumpetowski (ur. Koźmin, zm. 1781 Stuzianna),
 1767—1788: ks. Wojciech Łokuciewski (ur. 1716, zm. 10 IV 1790 Gostyń, zarazem kapelmistrz),
 1788—1806: br. Wacław Wagner (ur. ok. 1754 Czechy, zm. 20 IX 1830 Gostyń, od 1779 pomocnik ks. Łokuciewskiego, kapelmistrz).

⁶⁶ Dominikowski, *dz. cyt.*, II s. 8: 1671, 4 X.

⁶⁷ Spis prefektów muzyki sporządzono na podstawie akt kapitulnych kongregacji.

- 1806—1812: ks. Jan Bartlewicz,
 1812—1822: ks. Karol Soba (ur. ok. 1776 Śląsk, zm. 21 V 1846 Gostyń),
 1822—1839: ks. Antoni Piechocki,
 1839—1851: ks. Franciszek Hübner (ur. 1812 Święciechowa, zm. 29 III 1874 Książno),
 1851—1857: ks. Wawrzyniak Kuśniak (ur. 1788, zm. 1866 Gostyń),
 1857—1860: ks. Franciszek Hübner,
 1860—1863: ks. Atanazy Szulczyński (ur. 1819 Krzywiń, zm. 28 I 1884 Tarnów),
 1863—1866: ks. Mateusz Pajzdowski (ur. 1809, zm. 20 III 1880 Łęko pow. Śrem),
 1866—1876: ks. Jan Sydow (ur. 1832 Sypniewo-Pomorze, zm. 7 II 1911).

Prefekt muzyki miał często pomocnika, rekrutującego się z braci klasztornych. Nazywano go *coadiutor*, *custos chori*, *rector chori* lub kapelmistrz. Zawsze jednak był to muzyk wykształcony, członek kapeli, któremu zwykle zlecano uczenie chłopców śpiewu i gry na instrumentach⁶⁸. Powyższy urząd sprawowali: Józef Szywczyński, Wawrzyniec Tarkowski, Michał Bilarski, Błażej Nesselki, Wacław Wagner i Roman Podlaski.

Nieprzerwaną działalność kapeli świętogórskiej przez dwieście lat można wytłumaczyć również warunkami bytowymi, jakie tutaj znajdowali muzycy. Kongregacja zapewniała mieszkanie w budynkach klasztornych. Do dziś jeszcze istnieją: tzw. „zajazd klasztorny” i inne domy, które były przeznaczone na mieszkanie dla kapelistów klasztornych. Muzycy otrzymywali również wynagrodzenie, składające się z pensji, wypłacanej kwartalnie, stołu i ubrania. Pensja kształtowała się zależnie od zdatności i zajmowanego stanowiska w kapeli. Istniała przy tym z racji pełnienia ubocznych zajęć możliwość dodatkowych zarobków, jak uczenie muzyki, przepisywanie nut, szewstwo, krawiectwo, piwowarstwo i in. Dochodzący z miasta muzycy miejscy, zwłaszcza w znaczniejsze święta, korzystali ze stołu klasztornego⁶⁹.

Ogólnie rzecz ujmując, można stwierdzić, że warunki bytowe jakie kongregacja stwarzała, były korzystne, skoro nie było trudności z obsadą personalną kapeli.

NAUCZANIE MUZYKI

Zasadniczo szkolono przyszłych kapelistów na miejscu, chociaż do kapeli przyjmowano muzyków z miasta i pozamiejscowych. Księża filipini już na początku swej działalności w Gostyniu zorganizowali własną szkołę muzyczną. Do niej przyjmowano kilkunasto-

⁶⁸ AFG, ACap. 1704—1761, fol. 46a: 1719, 26 IV: „Patri Nikleski committuntur pueri in arte musica exercendi”.

⁶⁹ Por. przyp. 45.

letnich chłopców uzdolnionych muzycznie na okres od 4 do 7 lat. Program nauczania uwzględniał przede wszystkim naukę śpiewu i gry na dowolnie obranych instrumentach. Instruktorami byli księża i bracia oraz wybitniejsi muzycy świeccy. Szkolenie było bezpłatne. Ponadto przez czas nauki kongregacja dawała uczniom utrzymanie i strój, pod jednym wszakże warunkiem, że po zdobyciu wykształcenia muzycznego kandydat pozostawał przy kapeli klasztornej tak długo, dopóki nie wyszkolił na swoje miejsce następnego muzyka. Taka organizacja szkoły muzycznej zapewniała trwałość kapeli i umożliwiała biedniejszej a zdolnej młodzieży zdobycie zawodu muzyka.

W źródłach archiwalnych zachowało się kilka kontraktów, jakie kongregacja zawierała z rodzicami lub opiekunami zgłaszanego na naukę chłopca.

Pierwszy z tych kontraktów pochodzi z roku 1705⁷⁰. Do tej szkoły muzycznej przyjmowano uczniów nie tylko z Gostynia, lecz również z dalszych okolic, jak Smigiel — Andrzej Andrzejewski⁷¹ i Maciej Czapracki⁷², Pogorzela — Antoni Różański⁷³, Opalenica — Krzysztof Poraski i Sebastian Szumnarski⁷⁴, Chocieszew — Jan Adamski⁷⁵, Poznań — Wojciech Zawadzki⁷⁶ i Powidz — nazwisko ucznia nieznanne⁷⁷. Uczniowie co pewien czas byli przez przełożonych kongregacji poddawani egzaminowi⁷⁸. Taka praktyka stosowana podczas nauki, zapewne nie wyłączna ani odosobniona, wskazuje wymownie na dbałość o poziom wykształcenia oraz na zasługi księży filipinów w krzewieniu kultury muzycznej na terenie Wielkopolski.

INSTRUMENTY MUZYCZNE

Zachowane materiały źródłowe podają skąpe wiadomości o używanym i stosowanym instrumentarium przez kapelę świętogórską.

⁷⁰ AFG, ACap. 1704—1761, fol. 3b: 1705, 30 X, zob. Dodatek III.

⁷¹ AFG, ACap. 1704—1761, fol. 4b: 1706, 3 IX: „Personaliter accedit Famatus Dominus Thomas nomine cognomine vero Andrzejewski civis Smiglensis humiliter petens Congregationem nostram pro filio suo nomine Andrea Andrzejewski ut suscipi possit eruditendus in cantu et musica. Cuius humilem supplicationem audiendo supra specificatus praepositus et Rndi Patres annuerunt assenserunt suscipiendum; qui filius supra nominatus annorum 14 pro annis septem susceptus est”.

⁷² AFG, ACap. 1704—1761, fol. 6a: 1707, 14 VII.

⁷³ Tamże, fol. 4b: 1706, 5 X.

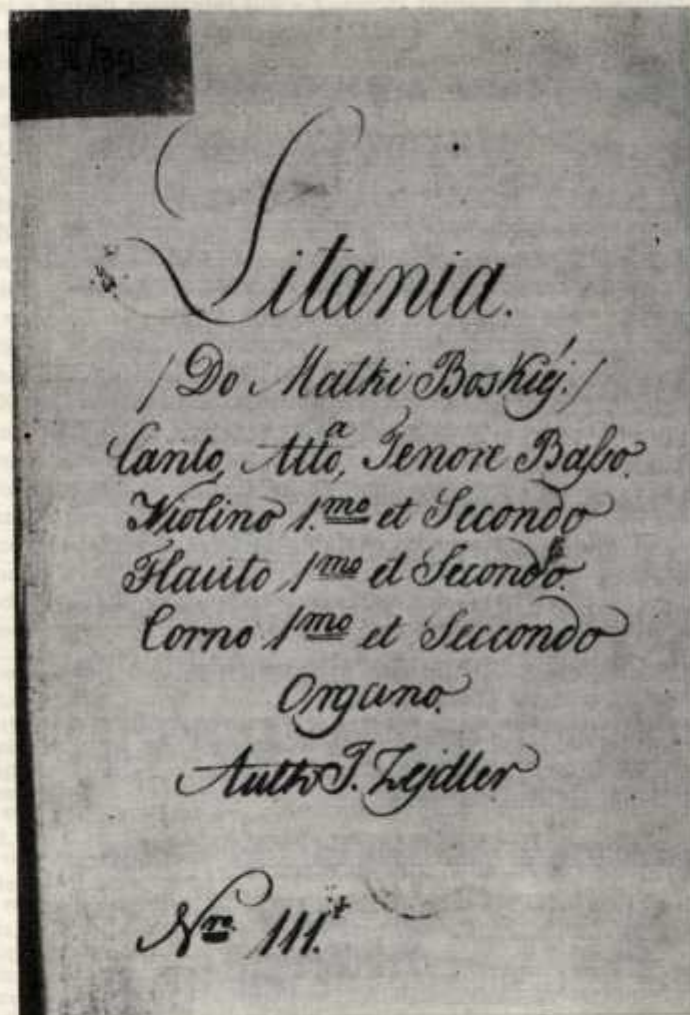
⁷⁴ Tamże, fol. 64b: 1724, 5 VI.

⁷⁵ Tamże, fol. 57a: 1721, 9 XII.

⁷⁶ Tamże, fol. 3b: 1705, 30 X.

⁷⁷ Tamże, fol. 41a: 1718, 5 III: „Aliae litterae legebantur od Jejmości Pani Tuczynskiej, starościny powidzkiej, gdzie pisze, żeby przyjęto chłopczyka na naukę muzyczną. Sam Jegomość Pan Choraży Nadworny J. Pan Mycielski instancją w tym liście wnosi, i w tym nie jest przeciwna Kongregacja”.

⁷⁸ AFG, ACap. 1704—1761, fol. 5a: 1707, 28 V: „Interim examinati sunt musices alumni quadam ex circumstantia”.

23. Karta tytułowa *Litanii*, skomponowanej przez Józefa Zeidlera, kompozytora pracującego przy kościele świętogórskim

24. Kompozycja Litanii loretańskiej, wykonywana przez kapelę i chór przy kościele świętogórskim

Początkowo zespół muzyczny posługiwał się instrumentami, stanowiącymi własność poszczególnych muzyków, bądź też wypożyczanymi z kapeli miejskiej lub z kościoła farnego. Fara gostyńska, przy której działała kapela miejska, składająca się z mieszczan, posiadała oprócz organów inne własne instrumenty. W końcu XVII wieku żona kantora farnego Wawrzyńca Piechockiego ufundowała dla kościoła farnego spiżowe trąby, które mąż jej w napadzie gniewu połał, lecz później zobowiązał się nabyć nowe⁷⁹. Jeszcze na początku XIX wieku fara poza organami, pozytywem i kotłami posiadała także waltornie i puzony⁸⁰.

Kongregacja, pragnąc uniezależnić się od kapeli miejskiej i dysponując odpowiednimi funduszami na „muzykę”, sprawiła sobie z biegiem czasu własne instrumenty. Potwierdza to wspomniana już wizytacja bpa Wierzbowskiego z roku 1701, która mówi o „rozmaitego rodzaju instrumentach”, używanych przez kapelę klasztorną.

Kościół na Świętej Górze posiadał organy jeszcze przed przybyciem filipinów⁸¹. Po wybudowaniu nowego kościoła, poświęconego w roku 1698, stare organy okazały się niewystarczające. Proboszcz z Pogorzeli ks. Tomasz Modlicki złożył na budowę nowych znaczną ofiarę w wysokości 1200 złp.⁸² Pożar klasztoru w 1731 roku przeszkodził w wykonaniu tego zamiaru. Dopiero po wystawieniu nowej, wspanialej świątyni i klasztoru Jan Bernard Zitner z Głogowa zgodnie z zawartym kontraktem w latach 1766—1768 wybudował nowe organy⁸³. Przetrwały one prawie sto lat. W roku 1855 Kon-

⁷⁹ APF, Lm 1708, 22 III: „Obiit Famatus Laurentius Piechocki cantor ecclesiae Gostin. Nb. Uxor eius dicitur tubas aereas comparare quas stante vita Famatus hic in ira sua fregit. Ecclesiae tubas promisit novas et obligavit se, testis Dominus Andreas organarius modernus. Item res dilapidavit ecclesiasticas ad figurale spectantes commutando, concedendo adeoque ex propriis eius powinno się nadgrodzić”.

⁸⁰ APF, Ks. Rach. 1821—1824: 1822, 19 III: „...do puzonu dołożono zł 12”. 1822, 8 VI: „...od sporządzenia waltorni zł 1”.

⁸¹ Dominikowski, dz. cyt., I Dopisy s. 45: 1667: „Ex visitatione ecclesiae B. M. V. ante Gostyn”.

⁸² Tamże, III s. 215: „X. Tomasz Modlicki, proboszcz pogorzelski, testamentem swoim przed r. 1729 zapisał na zbudowanie organ w kościele Świętogórskim Gostyńskim pewną sumę, o którą Kongregacja musiała nader długi toczyć proces, przecież nie podołała z niej jak tylko 2500 zł, które wypożyczyła Stanisławowi z Dzwonowa, kasztelanowi Międzyrzeczklemu”.

⁸³ Tamże, II Dopisy s. 215: Kwit z odstawionych organów. „Ich Endes unterschriebener bekenne mit dieser meiner Versicherung, dass ich nach dem mit der Gostinschen Congregation gemachten und geschlossenen Contract und volliger Vollendung des von mir verfertigten Orgel Werkes, wie der Contract besagt mit richtiger Bezahlung befriedigt worden bin. Und obgleich itze die Arbeit nach einen angestellten Examino von gut befunden worden ist, es würde sich aber in weniger Zeit ein und ander Fehler bemerken lassen so verbinde ich mich bei meinen Gewissen. Ehre und Redlichkeit, wenn sich binnen Jahres-Frist irgend ein Fehler und

stanty Kamiński z Opalenicy przebudował je. Przy klasztorze zawsze czynny był organista, a często było ich dwóch.

Oprócz organów używano w kapeli kongregacyjnej instrumenty dęte: trąbki i puzony oraz flety, oboje, klarnety; z instrumentów perkusyjnych: kotły. Nie ulega wątpliwości, że kongregacja dysponowała większą ilością instrumentów również i do nauki. Wiadomo bowiem, że uczniowie szkoły muzycznej mogli sobie wybierać instrumenty do nauki według upodobania.

W grudniu 1755 roku kapituła poleciła prefektowi muzyki Janowi Lohr sporządzić spis instrumentów⁸⁴. Zadanie to wypełnił i w styczniu 1756 przekazał kapitule inwentarz, który się jednak nie zachował⁸⁵.

Notatka z roku 1794 wspomina, że oddział insurekcyjny zabrał dwie trąby i dwie waltornie. Na krótko przed kasatą kongregacji w użyciu były skrzypce, altówka, klarnety, flety, waltornie, kontrabas i organy. Do dziś zachowały się w stanie uszkodzonym kotły.

Jest rzeczą oczywistą, że instrumentarium na przestrzeni dwustu lat działalności ulegało zmianie.

Pełne zastosowanie używanych instrumentów znajduje odbicie w zachowanym repertuarze nutowym, a zwłaszcza w jego obsadzie. Najstarszy z zachowanych utworów, datowany z r. 1754, a skomponowany przez muzyka Jana Lohra, odzwierciedla możliwości ówczesnej kapeli⁸⁶. Jest ułożony na CATB, VI 1, 2, Clarino 1, 2, oraz organy. Utwór innego muzyka, Józefa Zeidlera, skomponowany w roku 1775 ma taką samą obsadę⁸⁷. Zatem na przestrzeni dwudziestu lat skład kapeli nie uległ zmianie. Ta obsada w zasadzie nie zmieniła się do roku 1785, kiedy to orkiestra powiększyła się o wiolę, flety, oboje, klarnety i fagot. Należy dodać, że flety i oboje stosowano wymiennie, podobnie jak wcześniej już używane clarini i corni.

Defect zeigen sollte, bei der ersten Aufforderung der Congregation zu kommen und solchen Fehler ohne Endgeld zu verbessern. Insofern ich mich aber des weigern und nicht erfüllen sollte, so erkläre ich mich schuldig zu sein vor jeder Jurisdiction Red und Antwort zu geben, und der gebührender Straffe mich gehorsamlich zu unterwerfen und dies sonderlich aus der Ursach, weil die Congregation zu ihrer Sicherheit mir nichts vorenthält, sonder mir alles rustig ausgezahlet, worauf ich mich eigenhändig unterschreibe. Johann Bernard Zitner, Orgel und Instrument-Macher in Glogau. Das obengeschehen in Jahre 1768 den 1-ten August. Bezeugen mit Ihrer Unterschrift Johannes Dawid Haucke, Cantor des Reformierten Gemeinde in Lissa, Gottlieb Braun, Organist in Schwetzkau⁸⁸.

⁸⁴ AFG, ACap. 1704—1761, fol. 115 b: 1755, 22 XII: Venerabilis Fr. Lorr ad connotanda instrumenta musicalis obligatus.

⁸⁵ AFG, ACap. 1704—1761, fol. 115b: 1756, 26 I: „Ego Laur. Maychrycki accepi conscripta instrumenta chori a V. Fratres Joanne Lorr.“

⁸⁶ AFG, Muz. I/22.

⁸⁷ AFG, Muz. III/45.

W połowie XIX wieku do wykonywania np. „Litani” Franciszka Ścigalskiego używano poza głosami wokalnymi dwoje skrzypiec, dwa klarnety, dwie trąbki, dwa rogi, kontrabas i organy⁸⁸. Warto zaznaczyć, że ścisły związek obsady z chronologią stwarza możliwości określenia czasu powstania utworów nie datowanych. Kompozycje tylko instrumentalne (symfonia) najczęściej mają obsadę ośmiogłosową (18 utworów), choć są również 9-głosowe (5 utworów), 10- i 14-głosowe (po dwie) oraz jedna 17-głosowa. Stosowano skrzypce, altówkę, „basso”, flety względnie oboje, fagot, rogi a nieraz i clarini. Natomiast kompozycje wokalnie-instrumentalne są najczęściej 11- (37 utworów) i 9-głosowe (34 utworów). Lecz są kompozycje o mniejszej i większej obsadzie. Stosuje się przeważnie 4 głosy wokalne (solo i chór). Skrzypce jako instrument melodyczny są zawsze używane. Z dętych drewnianych używano flety, oboje i fagoty, a z blaszanych wymiennymi są rogi i clarini z tym, że częściej używano rogów. Niejednorodnie „basso” zastępuje organy.

MUZYKALIA

Zorganizowany zespół muzyczny miał do dyspozycji repertuar nutowy, obejmujący te gatunki muzyczne, jakie były potrzebne na Świętej Górze gostyńskiej. Do prefekta muzyki należało starać się o muzykalia i o dobór repertuaru stosownie do aktualnej potrzeby i obsady orkiestrowej. Kapela klasztorna od początku swej działalności wykonywała utwory określone programem uroczystości i nabożeństw w kongregacji jak msze, requia, nieszpory, litanie, pasje i różne motety. Na podkreślenie zasługuje fakt, że litanie jako forma muzyczna była w tym ośrodku szczególnie uprawiana. Tłumaczy się to praktyką religijną, a nawet specjalnymi fundacjami, o czym już była mowa wyżej. Stąd ilość zachowanych litanii w porównaniu z innymi ośrodkami muzycznymi, jak Gniezno, Grodzisk Wlkp. i Poznań-Fara, jest nadzwyczaj duża. Chociaż kapela miała zadanie przede wszystkim uświetniać rozliczne nabożeństwa, to jednak w swoim repertuarze posiadała znaczną ilość utworów nie kościelnych jak symfonie, „adagia”, arie i marsze, które wykonywała bądź to w świątyni, bądź też poza nią (np. na ganku przed kościołem) urządzając koncerty okolicznościowe.

Nie ulega wątpliwości, że w początkowym okresie działalności klasztornej zespół muzyczny korzystał również w zakresie muzykaliów z pomocy kapeli miejskiej, która dysponowała własnym repertuarem nutowym. Wiadomo bowiem, że fara gostyńska w drugiej połowie XVII wieku posiadała zbiór nut. Notatka przy zapisie zgonu wspomnianego już kantora farnego Wawrzyńca Piechockiego podaje, że ten za swego życia mając zleconą opiekę nad kościelnym

⁸⁸ AFG, Muz. III/27.

zbiorem nut, zaprzepaścił przez wypożyczanie i użyczanie niejednym utworów⁸⁹.

Wiadomość ta jest tym ważniejsza, że wskazuje na stosowane wówczas wymiany przez zespoły muzyczne nie tylko muzyków i instrumentów lecz także i nut, które przepisywano do własnego użytku. W ten sposób powstał zbiór (posiadanych) klasztorńskich muzykaliów. Wśród zachowanych dotąd pozycji znajdujemy utwory Haydna (litanie datowana 1787), Mozarta, Dittersdorfa, Seyfrieda, Cherubinię. Licznie są reprezentowani kompozytorzy czescy jak Pokorny (7 utworów a najstarszy z nich z roku 1784), Nowotny, Kozeluch, Loos, Pichl, Stamitz, Lohr. Znakomitą część stanowią dzieła polskich kompozytorów: Dankowskiego, Jana Wańskiego (aż 10 litanii z lat 1787—1817), Antoniego Habla, Józefa Zeidlera, Franciszka Ścigalskiego, Bolechowskiego i Maksymiliana Koperskiego. Szczególne znaczenie ma Józef Zeidler, który ponad dwadzieścia lat działał w kapeli kongregacyjnej i tutaj tworzył. Zachowało się 16 jego utworów, z tego najstarszy z roku 1775, a do tego dochodzi 11 dalszych kompozycji według spisu Jaqueta⁹⁰.

Znajdujący się obecnie w archiwum kongregacji gostyńskiej zbiór muzykaliów jest drobną częścią bogatego niegdyś repertuaru. Zachowany jest w dobrym stanie. Część kompozycji jest zdekompletowana. Stare, zniszczone nuty podklejano nieraz jeszcze starszymi, które cięto w pasy. Po ich zdjęciu udało się ująć fragmenty kilku utworów⁹¹. Charakteryzując ogólnie muzyka gostyńskie (nie natrafiono na ślady muzykaliów farnych) można stwierdzić, że stanowią repertuar dla typowej orkiestry z drugiej połowy XVIII wieku, nie uwzględniający muzyki wokalne a capella. Problemy stylistyczne pozostawiam do rozwiązania historykom muzyki.

KOPIŚCI I POSESORZY

Odnosnie muzykaliów dość interesujący jest jeszcze problem kopistów i posesorów. Przeważająca większość tych utworów jest przepisana przez kilku kopistów, a mała zaledwie część jest skopioną jedną tylko ręką. Bardzo często kopiści oznaczali przepisane przez siebie głosy podpisem, monogramem, jakimś charakterystycznym znakiem lub rebusem. Na tej podstawie można stwierdzić pokazną liczbę pisarzy — około 50⁹². Najwięcej nut przepisał: Maciej Gębalski, Andrzej Niestrawski, Wacław Wagner, Antoni Dabiński, Kazimierz Śniegulski i Tomasz Nowacki. Niejednokrotnie wykazywali oni fantazję. Kilka głosów jest zaopatrzonych w zagadkowe

⁸⁹ Por. przyp. 79.

⁹⁰ Por. przyp. 7.

⁹¹ Zob. Katalog muzykaliów gostyńskich. Dodatek I.

⁹² Zob. Słownik muzyków gostyńskich.

podpisy jak: JKswartsein lub J. Kslugeins, które są łatwo zrozumiałe, gdy się je czyta od końca: Niestrawski i Śniegulski. W zbiorze gostyńskim nie natrafiono na podpisy ujęte w rebus nutowy, jakie stosowali kopiści w Gnieźnie, Grodzisku Wlkp. czy Poznaniu (Fara).

Zestawienie kopistów i nut przez nich przepisywanych wskazuje na to, że muzycy — członkowie zespołu — najczęściej przepisywali te głosy, które sami wykonywali. Pozwoliło to w wielu wypadkach ustalić skład zespołu, wykonującego dany utwór. I tak u Macieja Gębalskiego, który był organistą, na 46 przepisanych głosów jest aż 17 organo, a tylko 5 violino i 9 canto oraz kilka innych głosów. Antoni Dabiński przeważnie kopiował głos altówki a Józef Weiner — pierwsze skrzypce.

Prawie wszystkie muzyka gostyńska w połowie XIX wieku opieczętowano pieczęcią kongregacji i oznaczono notatką wskazującą właściciela. W rzeczywistości większość nut została przepisana w klasztorze przez muzyków kongregacyjnych. Lecz znajdują się również i takie pozycje, które poprzednio miały innego właściciela. Świadczą o tym napisy zwykle na karcie tytułowej: *Ex rebus ...*, *Ad usum ...* lub podpis właściciela. W tych wypadkach zazwyczaj kopista był posesorem, np. Krzysztof Mittels dostarczył kongregacji 4 utwory. Z muzyków klasztorńskich dostawcami byli: Józef Weiner (przeważnie symfonie), Marcin Małczyński i B. Kiatkiewicz. Tego rodzaju notatki pozwalają w niektórych wypadkach ustalić proveniencję nut i wskazują na kontakty, jakie kapela gostyńska utrzymywała tak z muzykami, jak i innymi ośrodkami, np. Gniezno, Poznań, Przemęt, Lubiąż, Kcynia, Grodzisk Wlkp.

Znaczna ilość utworów Jana Wańskiego (szczególnie litanii, na które było zapotrzebowanie w kongregacji) pozwala domyślać się bliższego kontaktu tego kompozytora z Gostyniem.

Gostyńska kapela klasztorna, była jednym z wielu ośrodków kultury muzycznej na terenie Wielkopolski.

„Gazeta kościelna” w roku 1844 zamieściła pochlebną opinię: „Zgromadzenie księży filipińców w Gostyniu do późnych czasów wydawało wiele dobrych figuralistów i choralistów, że tylko wspomnę pamiętnych Jędrowskich i Pawłowiczów”⁹³. Przez kasetę kongregacji polska kultura muzyczna krzewiona w Gostyniu poniosła dotkliwą stratę.

Gdy zaborca po pierwszej wojnie światowej ustąpił z Wielkopolski, wrócili księża filipińcy na Świętą Górę i na nowo rozpoczęli działalność muzyczną lecz w innych wymiarach i możliwościach. Zorganizowali dla młodzieży orkiestrę, która istniała aż do ostatniej wojny.

⁹³ „Gazeta Kościelna”, Poznań R. 2: 1844, nr 27, s. 213, „Doniesienia kościelne”.

Dyrygentem tego zespołu, a zarazem nauczycielem muzyki był od roku 1932 Arkadiusz Skrzypczak, muzyk i kompozytor, który poległ w kampanii wrześniowej 1939 roku⁹⁴.

Dodatek I

KATALOG MUZYKALIÓW GOSTYŃSKICH

(do przyp. 7)

- ...
- s. 798: Catalog — Lateinische Kirchenmusik.
- s. 800: 1. Litaney Nr 1. von F. X. Schmidt.
2. Litaney Nr 2. von F. X. Schmidt.
3. Litaney Nr 3. von F. X. Schmidt.
4. Litaney Nr 4. von F. X. Schmidt.
5. Litaney Nr 5. von F. X. Schmidt.
6. Litaney Nr 6. von F. X. Schmidt.
7. Motetto Nr 1. von Müller.
8. Alma, Ave, Regina coeli u. Salve v. Do. Müller.
9. Salve Regina von J. Zeydler.
10. Moteto pro Festo Nativitatis D. J. Christi von J. Zeydler.
11. Pater noster von Andreas Romberg.
12. Pastoral-Messe in C. von Alois Bauer.
13. Missa Pastoritia ex G von J. Zeydler.
14. Offertorium: Confirma hoc Deus v. J. Elsner.
15. Fest. Offertorium Nr 2. in D von J. B. Schiedermayr.
16. Nr 1 Offertorium von Müller.
17. Vesperae breves in C von W. J. Emmerig.
18. Missa solemnis in Es von J. Zeydler.
- s. 801: 19. Missa für 4 Singstimmen mit Orgel v. F. Danzi.
20. Missa in C von Mich. Pernsteiner.
21. Missa brevis et facillis in D. C. v. Robert Führer.
22. Gradualae (Ave Maria) von B. V. Prandau.
23. 4 Stationen von Jo. Ema. Grosser.
24. Terzetto de SS. Eucharistia von J. Zeydler.
25. Requiem in E von R. P. Gulitz.
26. Graduale von J. Geiger.
27. Missa brevis von G. A. Weych.
28. Messe in C von Max Keller.
29. Litaney D von Loos.
30. Litaney F-dur.
31. Chor von W. A. Mozart.
32. Cantate von Joseph Haydn.
33. Messe in E von C. L. Drobisch.

⁹⁴ Zob. Słownik muzyków gostyńskich, nr 111.

34. Missa in B von G. Preindl.
35. Fest-Offertorium Nr 1 in von J. B. Schiedermayr.
36. Regina coeli in C von J. Zeidler.
- s. 802: 37. 24 Antiphonen von G. V. Rüder.
38. Offertorium (O Sacrum) von J. B. Schiedermayr.
39. Pastoral-Messe in C-dur von D. Müller.
40. Graduale von Eybler.
41. Offertorium von Eybler.
42. Dixit Dominus in C-dur.
43. Litaney S. P. N. G.
44. Introduzione in C-dur.
45. Formula Tenorum.
46. Vesperae de Dominica von Roeder.
47. Omni die von J. Zeidler.
48. Lateinische Lytanei von C. B. Witzka.
49. Missa latina in F. von K. Kempter.
50. Messe in G von Joseph Schnabel.
51. Offertorium von J. B. Schiedermayr.
52. Missa solemnis in D. Aut: Alois Bauer.
53. Salve Regina von J. Zeydler.
54. Vesper in C von Carl Högg.
- s. 803: 55. 4 Antiphonen von J. Azenhoffer.
56. 4 Antiphonen von S. F. Rütimann.
57. Missa angelica von K. Kempter.
58. Vesper-Psalmen von C. Hammerlander.
59. Salve Regina von J. Zeydler.
60. Messe in C von G. Preindl.
61. Missa 2 von Mathia Persteiner.
62. Offertorium von Baron Carl Prandau.
63. Offertorium pastorale von J. B. Schiedermayr.
64. Offertorium (Paritum) von L. Jansa.
65. Litaney de Sancto P. N. von J. Zeidler.
66. Missa brevis (Nr I a D. 3 Es) von M. Persteiner.
67. Missa in A von Mathia Persteiner.
68. Offertorium (Adwent-Sonntage) von R. Führer.
69. 3 Graduale. Authore J. Schnabel.
70. Ave Regina coelorum von J. Zeidler.
- s. 804: 71. Nr. 2. Missa br. in A von K. Aiblinger.
72. Lytaniae de Nomine Jesu ex G.
73. Litaniae de Sancta P. N. par M. J. Schreier.
74. Missa Es-dur.
75. 24 Antiphonen von G. V. Röder.
76. Offertorium (Confitebor tibi Domine) von J. Blahack.
77. Regina coeli von Likl.
78. Litaniae de Nomine Jesu in F-dur.

79. Offertorium (Alma Dei Creatoris) von W. A. Mozart.
 80. Messe in C, Offertorium in D von J. Gänsbacher.
 81. 2 Litaniae solemnes C et D von W. J. Emmerig.
 82. Vesper Psalmen von Fr. X. Schmidt.
 83. 6 Litaniae von M. Müller.
 84. Starożytnie pisma 4 książki.

Dodatek II

NAPIS NA ORGANACH W GOSTYNIU

(do przyp. 62)

1855 W imię Trójcy Przenajświętszej. Dla pamiątki w potomności kreślę na prędce, co następuje:

1. Organy te buduje Kamiński organmistrz z Opalenicy. Wszystkie piszczałki drewniane i wiatrownice (winlady) i niektóre drobnostki porobił u siebie w Opalenicy, wszystkie inne tu robi od 5 czerwca rb. począwszy i ma skończyć wszystkie przez 3 a najdalej 4 miesiące, o czym jednak wątplię. Za całą robotę wraz z materiałem, który Kamiński sam daje do organ i miechów, oprócz struktury wykonanej przez stolarza Piotra Czekońskiego z Gostynia, wypłaci kongregacja 2094 talary. On Kamiński i 2 lub 3 czeladników mają przez 3 miesiące wolny stół czyli wikt w kongregacji, a jeżeli dłużej robić będą, mają się sami swoim kosztem stołować.

2. Kto pismo to dostanie do czytania będzie pewnie chciał wiedzieć, z których członków składała się kongregacja i co ważnego w tych czasach i najbliższej jej styczności działo. Obecnie zgromadzenie składa się z księży: Kuśniak, Groblewicz, Stępiński, Pajzderski, Szulczyński, Hübner, Prusinowski, Bernard Preibisz, 6 braci szków laików: Tanculski, Czerniecki, Poncki, Ratajczak, Michałowski, Szulczyński.

Nadmieniam tu jeszcze, iż w tym i przeszłym roku panuje drogość, a stąd wielka bieda między ludem. Ale i panowie prawie wszyscy z małymi tylko wyjątkami w powiatach Krobskim, Krotoszyńskim postradali prawie wszystkie owce i w wielkiej części rogaciznę wskutek mokości przeszłorocznej. Gostyń prawie cały przeszłej jesieni stał pod wodą. Nawet dom nowy czyli szczyt murowany zawalił się u Sióstr Miłosierdzia w Gostyniu przez powódź, która prawie wszystkie mosty na szosach w okolicy pozrywała. Dach na kościele przez gwałtowne sztormy uszkodzony został, iż trzeba było za 100 talarów miedzi na reperację, w czasie jednej ulewy woda stanęła na sklepieniu i koło 3 beczek tejsze przeleciało na flisy do kościoła.

Więcej nie mam tu nic do nadmienia jak tylko to, iż organista Franciszek Koperski z bratem swoim Maksymilianem, który jest dyrygentem przy muzyce, cieszy się na te organy. Daj Boże, żeby dobrze grały i jak najdłużej. A ty, łaskawy czytelniku, gdy to przeczytasz, zmów też

za duszę moją i innych pacierz i pozdrowienie anielskie, o co cię usilnie proszę z wszystkimi tu wymienionymi.

W Zgromadzeniu Księży Filipinów pod Gostyniem roku 1855.

[Drugi napis:]

Ten organ jest zbudowany przez Konstantego Kamińskiego z Opalenicy roku 1855go. Za bytności Wgo X. Kuśniaka, proboszcza tutejszego, X. ministra Pajzderskiego, X. seniora Groblewicza, X. Stępińskiego, X. Szulczyńskiego, X. Marcina Hübnera, X. Prusinowskiego, X. Preibisza. Za bytność muzykusów: Orga. Franciszek Koperski, Maximilian Koperski dyrektor muzyki, Marcin Niestrawski, Paweł Niestrawski, Panna Szulc Isza śpiewaczka, Pani Pawłowska Ilga śpiewaczka.

W Zgromadzeniu Księży Filipinów pod Gostyniem roku 1855.

Dodatek III

KONTRAKT W SPRAWIE PRZYJĘCIA UCZNIĄ NA NAUKĘ MUZYKI

(do przyp. 70)

Między Przewielebnym Imci Xiędzem Proboszczem na ten czas Wojciechem Turkańskim i całą Congregacją Ojca św. Filipa Neryusza Gostyńską z strony jednej a drugiej strony między Jegomością Xiędzem Atanazym a Sancto Angelo Ord. Carmelitarum Calceatorum, który personaliter suo nomine tamquam specialiter rogatus et nomine Generosae Matris Marianne Zawadzki stał się niniejszy i nieodmienny contract a to in vim przyjęcia Wojciecha Zawadzki na ten czas mającego lat trzynaście na ćwiczenie w nauce muzycznej tychże wyżej pomienionych tak J. X. Atanazego jako i samejże Jejmości Paniej Zawadzkiej, którego wyżej specyfikowanego Wojciecha zapisują na lat sześć jako w rzeczy samej tym scriptem zapisali; dlaczego Congregatia nasza Gostyńska tegoż przyjmuje i przyjęła, submitując się dać mu należyte wyćwiczenie; jako to naprzód, aby doskonale umiał śpiewać, a potem ćwiczył się na różnych muzycznych instrumentach, do czego chęć jego i wola będzie prowadziła. Na co obiedwie strony dobrowolnie zezwoliły i przyrzekły rękoma własnymi to postanowienie abo raczej contract zatwierdzić i podpisać dla rzetelniejszej i lepszej uwagi.

Congregatia zaś przyobiecowała naprzód wyżywienie, potem przyodzienie, to jest sukienki, obuwie i wszystkie necessaria. Co się zaś tycze kosztów, które Congregatiałożyć będzie około ćwiczenia powinna, aby nie były daremne, tedy suo nomine et Rodzicielki wyżej wyrażonej JM. Pani Marianny Zawadzki tenże JM. Xdz Atanazi pozwolił na to, niżeli lat expiratia nastąpi, powinien będzie wyżej zapisany Wojciech Zawadzki drugiego sobie podobnego, którego prowadować będzie Congregatia, aby na miejsce swoje wyćwiczył i wystawił tak jako będzie należało co kiedy efficiet, to dopiero zostawiwszy i wyćwiczywszy na miejsce swoje subiectum, Congregatia submituje się dać mu uwolnienie i zale-

enie na scriptionie z podpisem ręki Proboszczowskiej i z przyciśnięciem pieczęci naszej Congregatjej. A in quantum by zaś strona zapisująca i recognitiā czyniąca, lubo nie urzędownie albo officiose, nie chciała dotrzymać tego contractu, abo urościwszy sobie jakie motivum tako przyczyne przed czasem na odzyskanie i odebranie tegoż pomienionego Wojciecha Zawadzkiego, tedy waruje sobie Congregatia, aby koszty były nagrodzone, nie wdając się per strepitum juris ad altiora subsellia. Co acceptowała i acceptuje strona jakoż acceptuje i przyjmuje. Działo się w Congregatjej Gostyńskiej Ojca św. Filipa Neriusza roku wyżej specyfikowanego, dnia tegoż 30 Octobra przy obecności ojców jako to J. X. Stanisława Majewskiego, przy obecności JM. X. Jana Duszyńskiego prefecta. Ten contract strony obiedwie tak ważny mieć chcą, jako by był księgami duchownymi lubo grodzkimi to jest ślacheckimi lubo miejskimi roborowany i warowany. Pr Lucas Alberti, secretarius Cong. Gostin, mpp. Pr Athanasius a S. Angelo Ord. Carmelit. Strictioris Observan. mpp. Albertus Zawadzki mpp.

SŁOWNIK MUZYKÓW GOSTYŃSKICH

1. ADAMCZEWSKI Franciszek, 1780 organista w Czachorowie, działał w kapeli klasztornej ok. 1789 jako skrzypek, był kopistą nut. APF, Lb 1780, 1. VIII; Muz. 1/2, III/41, V/20.
2. ADAMCZEWSKI Wincenty, ur. ok. 1773, zm. 4 VII 1848 Gostyń, Muzyk, klawecista, kopista nut. Prawdopodobnie syn Franciszka. Przez 16 lat zarządzał majątkiem klasztornym w Błaziejewie (jeszcze w 1841). AFG, Lm 1848, 4. VII; Muz. IV/31.
3. ADAMKIEWICZ Walenty, ur. ok. 1815, zm. 15 IX 1869 Gostyń, muzyk i piwowar klasztorny. Miał powiązania z innymi muzykami gostyńskimi. APF, Lb 1853—1868; Lm 1869, 15 IX; AFG, Lm 1869, 15 IX.
4. ADAMSKI Antoni, 1721 zapisany na naukę muzyki w klasztorze na okres pięcioletni, syn Jana piwowara z Chocieszewa. AFG, ACap. 1704—1761, fol. 57a: 1721, 9 XII.
5. ADAMSKI Jan, 1716—1718 działał w kapeli klasztornej. AFG, Ks. Rach. 1686—1721; Lm 1716, 21 VIII.
6. ANDRZEJEWSKI Andrzej, ur. ok. 1692 Śmigiel. 1706 zapisany na naukę muzyki w klasztorze na 7 lat, syn Tomasza. AFG, ACap. 1704—1761, fol. 4b: 1706, 8 IX.
7. BIALASZEWSKI Franciszek, ochrzcz. 10 X 1784 Gostyń, muzyk klasztorny, syn Macieja kolodzieja klasztornego i Gertrudy. Wykształcenie muzyczne otrzymał w klasztorze. 1836 występuje jeszcze w Gostyniu. Później wg P. Podejki działał w kapeli jasnogórskiej, dokąd przeniósł utwory Józefa Zeidlera i Maksymiliana Koperskiego. Miał powiązania z innymi muzykami gostyńskimi. AFP, Lb 1784,

- 10 X; 1814, I X; 1863, 24 III. Muz. I/II; P. Podejko, Referat na IV Festiwalu Muzyki Polskiej w Bydgoszczy 1967.
8. BIELECKI, ok. 1720 działał w kapeli klasztornej, pobierał rocznie 60 złp. wynagrodzenia i strój. AFG, Ks. Rach. 1686—1721: 1720, 29 III—7 XII.
9. BISKUPSKI P., muzyk kapeli klasztornej ok. 1826, kopista nut. AFG, Muz. V/2, III/44, I/7.
10. BONIŃSKI Jan, ur. ok. 1662, zm. 29 IV lub 4 V 1726 Gostyń, muzyk, trębacz, działał w kapeli klasztornej od 1718 (może wcześniej), pobierał 60 złp. rocznego wynagrodzenia i strój. AFG, Ks. Rach. 1686—1721: 1718, 12 IX; Lm 1726, 29 IV i 4 V.
11. BRYŚIEWICZ Antoni, zm. 10 V 1787 Gostyń, działał w kapeli klasztornej przez kilka lat, kopista nut. AFG, Lm 1787, 10 V; Muz. III/24.
12. CHOCISZEWSKI Antoni, ochrzcz. 25 VIII 1773 Grodzisk Wlkp., działał w kapeli klasztornej ok. 1790, kopista nut, syn Franciszka kantora z Grodziska Wlkp. i Katarzyny. APF, Grodzisk Wlkp, Lb 1773, 25 VIII; AFG, Muz. III/7, III/44.
13. CZAPRACKI Maciej, 1707 zapisany na naukę muzyki w klasztorze, syn Łukasza mieszczanina ze Śmigla. AFG, ACap. 1704—1761, fol. 6a: 1707, 14 VII.
14. CZEKOŃSKI Aleksander, od 1842—1856 działał w kapeli klasztornej jako altysta i pobierał naukę muzyki na skrzypcach, altówce, klarnecie, waltorni i trąbie. Przeniósł się do Gniezna, gdzie działał w orkiestrze katedralnej. AFG, Muz. III/23, III/12. W. Zientarski, *Z dziejów katedralnej kapeli muzycznej w Gnieźnie*, [w:] „Nasza Przeszłość” t. 26: 1966, Kraków s. 157.
15. DABIŃSKI Antoni, ur. ok. 1776, zm. ok. 1840, altowiolista, kopista nut. Był płóciennikiem i piwowarem, piastował urząd rajcy miejskiego. Utrzymywał łączność z innymi muzykami gostyńskimi. APF, Lb 1798—1837; Lcop 1811—1839; Lm 1802—1830; AFG, Muz. I/4, I/26, V/7, V/10.
16. DALIBOWSKI Marcin, kantor farny w latach 1730—1733. APF, Lb 1733. 3. V; Lcop 1730, 3 VIII.
17. DANECKI Kazimierz, wokalista, działał w kapeli klasztornej w latach 1850—1859. Kopista nut. Utrzymywał kontakty z muzykami gostyńskimi. Później przeniósł się do Gniezna, gdzie działał w chórze archikatedralnym. APF, Lb 1854—1859; Muz. I/8, III/7, IV/22.
18. DĄBROWICZ Maciej, zm. 27 X 1715 Gostyń, muzyk miejski, działał w latach 1700—1715, uznawany za „wybornego muzyka”. Utrzymywał kontakty z innymi muzykami gostyńskimi. APF, Lcop 1700, 12 I; Lm 1715, 27 X; Liber Rosarii 1708, fol. 71b, 1710, fol. 76 b „musicus egregius”.
19. FILIPOWSKI Wawrzyniec, ur. ok. 1818, zm. 26 III 1865 Gostyń, waltornista i klarnecista w latach 1832—1865. Wykształcony mu-

- zycznie przy kapeli klasztornej. Kopista nut. AFG, Lm 1865, 26 III; Muz. I/15, III/27, III/39, IV/22.
20. FISCHER również FISIER, FISIEROWICZ, FISIEROWSKI Jan, tibilec klasztorny w latach 1754—1761. Miał powiązania z innymi muzykami gostyńskimi. APF, Lb 1754, 8 VI—1761, 19 V.
21. FRANCISZEK, muzyk kapeli klasztornej w Studziannie, działał w Gostyniu na początku 1720. AFG, Ks. Rach. 1686—1721, 1720, 23 III i 14 IV.
22. GADOWSKI również HADOWICZ Jan, kantor farny i nauczyciel szkoły parafialnej, działał ok. 1667. AFG, Dos. Matris Dolorosae 166; J. Łukasiewicz, *Krótki opis historyczny kościołów parochialnych dawnej diecezji poznańskiej*, Poznań 1858—1859, t. 2 s. 23.
23. GĘMBALSKI Antoni, ur. ok. 1800, muzyk klasztorny ok. 1819, syn Macieja i Jadwigi, kopista nut. AFG, Muz. II/11; III/22.
24. GĘMBALSKI Ignacy Krzysztof, ur. 27 VII 1798 Gostyń, zm. 22 II 1853 Gostyń, organista farny od 1825, syn Macieja i Jadwigi, brat Antoniego. Miał powiązania z innymi muzykami gostyńskimi. APF, Lb 1798, 27 VII; Lm 1853, 22 II.
25. GĘMBALSKI Maciej Józef Augustyn, ur. ok. 1760 Borek, zm. 19 V 1806 Gostyń, organista w klasztorze od 1778. W 1797 zamienił się z organistą farnym Antonim Pawłowiczem. Przez krótki czas ok. 1800 działał w kapeli kongregacyjnej w Biechowie. Kopista wielu nut. Miał powiązania z muzykami. Ojciec Antoniego, Ignacego i Tomasza. APF, Lb 1780, 23 XII; Lcop 1784, 17 XI; Lm 1806, 19 V; AFG, Muz. I/2, I/20, II/11, III/3, 7, 9, 10, 14, 19, 21—24, 39—41, 44, 46, III/47, 48.
26. GĘMBALSKI Tomasz Wiktor, ur. 8 III 1791 Gostyń, organista farny od 1810, syn Macieja i Jadwigi. APF, Lb 1791, 8 III; 1810, 29 IX—1815, 4 VI.
27. GIERŁOWSKI Krystian, zm. 21 IV 1708 Gostyń, muzyk miejski, działał również w kapeli klasztornej. APF, Lb 1700, 12 I; Lm 1708, 21 IV; „musicus notabilis vir”.
28. GORSKI Jan, muzyk klasztorny ok. 1775. Miał powiązania z muzykami. APF, Lb 1775, 11 V.
29. GORYNIAK Jan, ur. ok. 1819, zm. 4 VIII 1864 Gostyń, muzyk klasztorny, szewc. APF, Lm 1864, 4 VIII.
30. GRALEWSKI Tomasz, zm. 1710, muzyk klasztorny, działał jeszcze przed 1699. AFG, Lm 1699, 15 XII; 1710: „tempore magna pestis”.
31. HÜBNER Ignacy, wokalista, działał w kapeli klasztornej 1787—1791. Kopista nut. AFG, Muz. I/2, I/14, III/2, III/34, III/41.
32. JAN, zm. 20 VI 1704 Gostyń, organista farny. APF, Lm 1704, 20 VI.
33. JANICKI Franciszek, zm. 26 VIII 1733 Gostyń, precentor farny 1720—1733. Miał powiązania z muzykami. APF, Lcop 1720, 26 IV; Lm 1733, 26 VIII.

34. JASNIEWICZ Józef, ur. ok. 1712 zapisany na naukę muzyki w klasztorze na pięć lat. AFG, Acta Cap, fol. 14a: 1712, 9 V.
35. JEDLECKI Józef, muzyk klasztorny w latach 1760—1769. Miał powiązania z muzykami. APF, Lb 1760, 25 IV; 1769, 14 IV.
36. JĘDROWSKI Adam, ur. ok. 1740, zm. 13 I 1812 Gostyń, muzyk, organista klasztorny w latach 1764—1778 i 1806—1812. Miał liczne powiązania z muzykami. Kompozytor. APF, Lb 1764, 8 XI; 1778, 19 V; AFG, Lm 1812, 13 I; „Gazeta Kościelna”, R. 2: 1844, s. 213. Przypuszczalnie kompozycje Jędrowskiego: Muz. III/9 i Muz. III/10.
37. KAHL Józef, ur. ok. 1740, zm. 2 VIII 1815 Gostyń, muzyk klasztorny przed 1815. AFG, Lm 1815, 2 VIII.
38. KAJEWSKI Józef, zm. 4 V 1713 Gostyń, muzyk miejski 1710—1713. APF, Lb 1710, 7 V; Lm 1713, 4 V.
39. KAROL, rodem ze Śląska, dyszkancista klasztorny 1718—1719. AFG, Ks. Rach. 1686—1721.
40. KAZUBIŃSKI Kasper, ur. ok. 1719, zm. 13 IV 1779 Gostyń, muzyk klasztorny od 1759, od 1761 kapelmistrz. Miał liczne powiązania z muzykami. APF, Lb 1759, 8 II; Lcop 1763, 23 V; Lm 1779, 13 IV.
41. KERBER Jan, muzyk klasztorny przyjęty do kapeli 1731 z wynagrodzeniem rocznym 48 flor. AFG, ACap. 1704—1761, fol. 78a: 1731, 8 IV.
42. KIATKIEWICZ B., muzyk klasztorny ok. 1790, kopista i posesor nut. AFG, Muz. III/21, III/29, V/16, V/19.
43. KINOSOWICZ Paweł, ur. ok. 1794 Poznań, muzyk-organista, działał w klasztorze 1815—1816. Później działał w Poznaniu, a od 1842 w Grodzisku Wlkp. jako organista. AFG, ACap. 1762—1876, fol. 105b: 1815, 21 X; *Dominikowski, dz. cyt.*, IV s. 236.
44. KNULIŃSKI Kazimierz, muzyk klasztorny ok. 1789, kopista nut. AFG, Muz. III/41, V/20.
45. KOPERSKI Franciszek, ur. 24 III 1811 Gostyń, zm. 18 III 1886 Gostyń, muzyk klasztorny, organista, syn Kaspra i Wiktorii, brat Maksymiliana i Mikołaja. Naukę pobierał w klasztorze; działał od 1826. Kopista nut. Miał powiązania z muzykami. APF, Lb 1811, 24 III; Lm 1888, 18 III; AFG, Muz. II/1, I/7, I/15, III/27. Kronika III, s. 5; *Pamiętka jubileuszu...*, t. I s. 326.
46. KOPERSKI Maksymilian, ur. 6 X 1812 Gostyń, zm. 6 IX 1886 Gostyń, muzyk klasztorny, skrzypek, syn Kaspra i Wiktorii, brat Franciszka i Mikołaja. Naukę pobierał w klasztorze, następnie kształcił się muzycznie we Wrocławiu, Dreźnie, Krakowie i Pradze. Od 1839 dyrektor muzyki klasztornej. Kompozytor najmniej 15 utworów kościelnych. Zachowały się: Muz. I/24 i 31, Muz. IV/12 i 13 i Muz. VI/6. Kopista nut. APF, Lb 1812, 6 X; Lm 1886, 6 XI; AFG, Kronika III, s. 5; *Pamiętka jubileuszu...*, t. I s. 327.
47. KOPERSKI Mikołaj, ur. 9 IX 1815 Gostyń, muzyk klasztorny, wokalista, syn Kaspra i Wiktorii, brat Franciszka i Maksymiliana, ko-

- pista nut; miał powiązania z muzykami. APF, Lb 1815, 9 IX; AFG, Muz. II/17, I/1.
48. KOSZARSKI, muzyk klasztorny od 1721, AFG, ACap. 1704—1761, fol. 55a: 17121, 16 V; „Generosus Dominus Koszarski in arte musica eruditus et gnarus”.
49. KUDELSKI Andrzej, br., ur. ok. 1653 Borek, zm. 11 X 1693 Gostyń. Przyjęty do kongregacji działał w kapeli klasztornej. AFG, Lm 1693, 11 X: „Venerabilis frater Andreas Kudelski Borkoviensis in arte musica divinae laudis promotor”.
50. KUKLAŃSKI Franciszek, muzyk klasztorny, organista w latach 1704—1708. APF, Lb 1704, 1 XII; 1708, 16 VIII.
51. LASECKI Jan, zm. 5 XI 1710 Gostyń, muzyk klasztorny, organista, działał już przed 1698, burmistrz miasta. Miał powiązania z muzykami. APF, Lb 1698, 18 XI; Lm 1710, 5 XI.
52. LECHOWSKI Adam, zm. 28 IV 1713 Gostyń, muzyk miejski, altowiolista, działał już w 1708. Miał powiązania z muzykami. APF, LCop. 1702, 27 XII, Lm 1713, 28 IV: „Musicae artis tam in cantu quam in viola bonum habens nomen”.
53. LEOSKI, muzyk klasztorny, ok. 1830, od 1831 kapelmistrz. *Pamiętka jubileuszu...*, t. I s. 327: „Po nim [Andrzeju Niestrawskim] kierował chórem Leoski, kapelmistrz pułku księcia Konstantego w Warszawie”.
54. LEWANDOWSKI Bartłomiej, zm. 14 VII 1737, muzyk klasztorny, organista od 1731. Pobierał pensję roczną 48 flor. APF, Lb 1733, 16 X; Lm 1737, 14 VII; AFG, ACap. 1704—1761, fol. 78a: 1731, 8 IV.
55. LOHR Jan Chrzyciel, ks. rodem z Czech, ur. ok. 1730 Slavkov, wykształcony muzycznie, student filozofii, przyjęty do kongregacji 1754 jako kleryk, 1754 prefekt muzyki, 1758 wyświęcony na kapłana, 1761 opuścił kongregację, kompozytor mszy. Zachowały się Muz. I/10 i Muz. I/22. AFG, ACap. 1704—1761, fol. 110a: 1753, 14 VII oraz 127a: 1761, 29 X.
56. ŁOKUCIEWSKI Wojciech, ks., ur. ok. 1714, zm. 10 IV 1790 Gostyń, muzyk, od 1767 prefekt muzyki. Kopista i posesor nut. AFG, ACap. 1761—1876, fol. 13a: 1766, 31 I; Muz. III/22; *Dominikowski, dz. cyt.*, IV s. 145: „Biegły w znajomości muzyki”.
57. MACIEJ, dyszkancista klasztorny 1718—1720, zapewne pobierał naukę muzyki. AFG, Ks. Rach. 1686—1721: 1718, 1 IV—1720, 14 VII.
58. MALECZYŃSKI Marcin, muzyk klasztorny 1777—1790, posesor i kopista nut. AFG, Muz. IV/1, IV/4, IV/18, IV/20, III/4, I/8.
59. MALIŃSKI Euzebiusz, muzyk klasztorny, przyjęty 1780, organista. AFG, ACap. 1761—1876, fol. 56a: 1780, 23 III; *Pamiętka jubileuszu...*, t. I s. 327.
60. MAZANKIEWICZ Wojciech, ur. ok. 1730 zm. 16 VI 1773 Gostyń, muzyk miejski, precentor farny. APF, Lb 1764, 21 VII; Lm 1773, 16 VI.

61. MIZGALSKI Marcin, zm. 23 XI 1821 Gostyń, muzyk klasztorny od 1804. APF, Lb 1804, 25 VII; Lm 1821, 23 XI.
62. MULCZYŃSKI Kasper Józef, ks., ur. ok. 1693, zm. 25 IX 1736 Gostyń, muzyk klasztorny, od 1727 prefekt muzyki, od 1728 kapelmistrz. AFG, ACap. 1704—1761, fol. 68b: 1727, 27 VIII, Lm 1736, 25 IX.
63. MURAWIŃSKI Tomasz, muzyk klasztorny 1776—1799, kopista nut. AFG, Muz. III/19, III/22, III/24, III/46; APF, Lb 1776, 31 I.
64. NESSELSKI Błażej, br., ur. ok. 1699, zm. 24 XII 1777 Gostyń, muzyk klasztorny, przyjęty 1732, od 1758 pomocnik prefekta muzyki, 1761—1764 prefekt muzyki. AFG, ACap. 1761—1876, fol. 3b: 1761, 31 X; *Dominikowski, dz. cyt.*, III s. 140; IV s. 15: „Znajomy dobrze sztuki muzycznej i w tym względzie zasłużony wielce”. *Pamiętka jubileuszu...*, t. I s. 327.
65. NIEDZIELSKI Antoni, ochrzc. 13 VI 1791 Gostyń, muzyk miejski i klasztorny, syn Jana i Marianny Prusiewicz, wykształcony muzycznie w klasztorze, nauczyciel muzyki. APF, Lb 1791, 13 VI; Lcop. 1829, 28 XI; „pedagogus musicae”.
66. NIEDŹWIEDZIŃSKI Marcin, ur. ok. 1795, muzyk klasztorny, organista. Miał powiązania z muzykami. APF, Lcop. 1828, 17 XI; Lm 1853, 22 II; *Pamiętka jubileuszu...*, t. I s. 327.
67. NIEDŹWIEDZIŃSKI Szymon, muzyk klasztorny ok. 1763. Miał powiązania z muzykami. APF, Lcop. 1763, 29 V.
68. NIESTRAWKI Andrzej, ur. ok. 1778 Gostyń, zm. 15 I 1831 Gostyń, wykształcony muzycznie w klasztorze, uczeń Wacława Wagnera, muzyk, skrzypek, działał od 1800, kapelmistrz 1817. Miał powiązania z muzykami. Kompozytor, kopista nut. APF, Lb 1800, 29 XII; 1817, 20 I: „Capelmagister musicae congregationis”. Lm 1831, 15 I: „musicus officium suum diligentissime adimplevit”. AFG, Muz. III/3, III/30, VI/4. *Pamiętka jubileuszu...*, t. I s. 327.
69. NIESTRAWKI Marcin, ur. 11 XI 1811 Gostyń, muzyk klasztorny skrzypek, syn Andrzeja i Michaliny Galińskiej, kopista nut. Miał powiązania z muzykami. APF, Lb 1811, 11 XI; Lcop. 1836, 14 XI; AFG, Napis na organach, zestaw muzyków 1855; Muz. I/16, II/7, IV/27, V/13, V/10, V/2; J. Kwartsein.
70. NIESTRAWKI Paweł, ur. ok. 1796 Gostyń, zm. 12 II 1856 Gostyń, muzyk klasztorny od 1820. Miał liczne powiązania z muzykami. APF, Lb 1820, 14 XII; Lm 1856, 12 II; Lcop. 1820, 7 II; AFG, Napis na organach, zestaw muzyków 1855.
71. NIESTRAWKI Piotr, ur. 15 V 1788 Gostyń, zm. po r. 1825, muzyk klasztorny, organista farny od 1811. Miał powiązania z muzykami; syn Jakuba młynarza i Małgorzaty. APF, Lb 1788, 15 V; Lcop. 1810, 13 XI; 1825, 21 V.
72. NIEWITECKI Stanisław, br., ur. ok. 1688, zm. 10 II 1773 Gostyń, przyjęty do kongregacji 1710, muzyk klasztorny, od 1727 organariusz

- perpetuus. APF, Lb 1710, 29 VIII; AFG, ACap. 1704—1761, fol. 68b: 1727, 22 I. Kronika G. I s. 368.
73. NIKLEWSKI Bartłomiej, ks., muzyk klasztorny, od 1717 nauczyciel muzyki, 1721 prefekt muzyki. Opuścił kongregację 9 IX 1722. AFG, ACap. 1704—1761, fol. 32b: 1717, 28 IV.
74. NITECKI Mateusz, zm. 1710 Gostyń, muzyk klasztorny, trębacz. AFG, Lm 1710: „tempore magna pestis”.
75. NOWACKI Tomasz, ur. ok. 1790 Święciechowa, 1806 zgłosił się do kongregacji, 1810 muzyk klasztorny do 1840, 1842 organista w Brzostkowie. Kopista nut. Miał powiązania z muzykami. AFG, ACap. 1761—1876, fol. 101, 1806, 24 XII. Muz. II/11, III/30—32, III/37, IV/1, IV/4; APF, Lb 1810, 22 I; Lcop 1812, 5 II; Lm 1842, 10 IV.
76. NOWICKI Filip, ur. ok. 1730, zm. 26 VI 1772 Gostyń, muzyk klasztorny od 1749. Miał powiązania z muzykami. APF, Lcop 1749, 5 II; Lm 1772, 26 VI: „professione musicus”.
77. NOWICKI Mateusz, ur. 11 IX 1755 Gostyń, zm. 26 IX 1794 Gostyń, muzyk miejski, organista farny, syn Filipa i Reginy. Miał powiązania z muzykami. APF, Lb 1755, 11 IX; Lm 1794, 26 IX.
78. NOWICKI Wawrzyniec, ur. 4 IX 1791 Gostyń, naukę muzyki pobierał w klasztorze, muzyk klasztorny, syn Mateusza i Teofilii Piotrowskiej, kopista nut. APF, Lb 1791, 4 IX; AFG, Muz. III/48.
79. OCHOCKI Jan, ur. ok. 1685, organista farny 1712—1723, syn Jana i Anny. APF, Lcop 1712, 28 IV; 1723, 24 XI.
80. PASZKIEWICZ Jan, muzyk klasztorny ok. 1800. Kopista nut. APF, Lcop 1819, 17 XI; AFG, Muz. V/23.
81. PAWEŁ, lyricen miejski ok. 1630. AFG, Liber Rosarii, fol. 25: 1635.
82. PAWŁOWICZ Antoni, Józef, ur. 11 VI 1746 Gostyń, muzyk, organista w pierw farny a od 1797 klasztorny, syn Pawła i Barbary, kopista nut. APF, Lb 1790, 10 X; 1797, 29 V; AFG, Muz. I/14, III/34.
83. PAWŁOWICZ Paweł, ur. ok. 1710, zm. 9 I 1785 Gostyń, muzyk miejski, od 1740 kantor farny, rajca miejski, wójt i prezydent miasta (1763). Miał powiązania z muzykami. APF, Lb 1740, 16 IX; Lcop 1741, 7 XI: „ex civitate Smigiel”; Lm 1785, 9 I: „cantor emerentissimus”. „Gazeta Kościelna”, R. 2: 1844, s. 213.
84. PAWŁOWICZ Stefan, ur. 27 XII 1744 Gostyń, zm. 11 IV 1774, muzyk miejski i klasztorny, syn Pawła i Barbary, brat Antoniego. Miał powiązania z muzykami. APF, Lb 1744, 27 XII; Lcop 1768, 6 II; Lm 1774, 11 IV.
85. PAWŁOWSKA Józefa, śpiewaczka II w klasztorze przed 1855 aż do kasaty (1876). APF, 1870, 5 V; AFG, Napis na organach, zestaw muzyków 1855.
86. PIECHOCKI Wawrzyniec, zm. 22 III 1708 Gostyń, muzyk miejski, kantor farny. Działał już przed 1690. APF, Lcop 1690, 3 VI; Lm 1708, 22 III.

87. PILARCZYK Franciszek, zm. 10 VIII 1732 Gostyń, muzyk miejski, precentor bractwa literackiego APF, Lm 1732, 10 VIII.
88. PIOTR, organista klasztorny 1718—1720. Przeniósł się do Chocza. AFG, Ks. Rach. 1686—1721, 21 I; 1720, 1 XII.
89. PŁOSZYŃSKI Melchior, br., zm. 22 VI 1764 Gostyń, muzyk klasztorny, trębacz. AFG, Acap. 1704—1761, fol. 68b: 1727, 27 VIII; Pobierał 70 flor. za granie na „dzień dobry B. M. V.” Lm 1764, 22 VI.
90. PODLASKI Roman, br., muzyk klasztorny, organista od 1866. 1871—1874 organista w zakładzie emerytów w Osiecznie. Po kasacie 1876 przeniósł się do Tarnowa, gdzie był członkiem kapeli. AFG, Kronika G. III, s. 5 i 11; *Pamiętka jubileuszu...*, t. I s. 327.
91. PODREBSKI Andrzej, zm. 10 IX 1711 Gostyń, muzyk miejski, organista farny od 1700, wójt miejski 1710. Miał powiązania z muzykami. APF, Lb 1700, 23 III; Lcop 1700, 26 I; Lm 1711, 9 IX: „quod officium organorum necessarius”.
92. PORASKI Krzysztof, 1724 zapisany na naukę muzyki do klasztoru na 5 lat, syn Walentego, obywatela Opalenicy. AFG, ACap. 1704—1761, fol. 64b: 1724, 5 VI.
93. PRZEBORSKI również PRZEBORSKI Jakub, ur. ok. 1700, zm. 29 III 1780 Gostyń, muzyk miejski, organista farny od 1734, 1748 rajca miejski. Miał powiązania z muzykami. APF, Lb 1734, 27 II, 1748, 25 XII; Lcop 1755, 4 II; Lm 1780, 29 III.
94. RASZEWSKI Marceł, muzyk klasztorny, płóciennik, kopista nut. Działał w latach 1825—1835. APF, Lcop 1825, 2 V; AFG, Muz. II/15.
95. ROGO Maciej, lyricen od 1739 przyjęty do kapeli klasztornej, z roczną pensją 100 tynfów i wyżywieniem. AFG, ACap. 1704—1761, fol. 86a: 1789, 10 IV.
96. ROJEWSKI Wojciech, muzyk klasztorny, wokalista ok. 1786. Kopista nut. AFG, Muz. III/4, IV/20, I/8.
97. ROZAŃSKI Antoni, ur. ok. 1696 Pogorzela, zm. 1710 Gostyń, 1706 zapisany na naukę muzyki do klasztoru na lat 7, syn Marcina. AFG, ACap. 1704—1761, fol. 4b: 1706, 5 X; Lm 1710 „temporis magna pestis”.
98. ROZAŃSKI B., muzyk klasztorny, kopista nut, działał ok. 1820. AFG, Muz. V/6.
99. RUCIŃSKI Marcin, zm. 25 X 1699 Gostyń, muzyk miejski, organista farny. Miał powiązania z muzykami.
100. RUCKIER, muzyk klasztorny, trębacz. Działał ok. 1718. AFG, Ks. Rach. 1686—1721: 1718, 10 V.
101. RUSZCZYŃSKI Kazimierz, ur. ok. 1720 Gostyń, zm. 13 VI 1772 Gostyń, muzyk miejski i klasztorny, lyricen. Działał od 1738. Miał powiązania z muzykami. AFG, ACap. 1704—1761, fol. 85b: 1738, 15 X; przyjęty z pensją roczną 40 flor.; AFG, ACap. 1704—1761 fol. 92b: 1746, 24 VI: powtórnie przyjęty do kapeli klasztornej; APF, Lb 1750, 14 III; Lcop 1766, 9 VIII; Lm 1772, 13 VI: „de professione musicus”.

102. RUSZCZYŃSKI Szymon, zm. 19 VII 1710 Gostyń, muzyk miejski i klasztorny, tibičen i lyricen. Działal przed 1699. Miał powiązania z muzykami. APF, Lm 1699, 27 XII; 1710, 19 VII: „tibičen ecclesiae parochialis utilis”.
103. RYCHALSKI, muzyk klasztorny, trębacz. Działal w latach 1718—1721. Pobierał pensję roczną 60 flor. AFG, Ks. Rach. 1686—1721: 1718, 10 V—1721, 29 III.
104. RZADKOWSKI Michał, ur. 1788 Borek, muzyk organista, syn Piotra i Serafyny. 1807 muzyk kapeli w Borku, 1827—1834 organista w Starym Gostyniu. APF Borek, Lb 1807, 4 II; APF, Lb 1827, 29 IX—1834, 16 III.
105. RZADKOWSKI Piotr, ur. ok. 1749, zm. 11 IX 1827 Gostyń, muzyk klasztorny, organista. Działal w Borku (Zdzież), ok. 1810 przeniósł się do Gostynia. Kopista i posesor nut. APF, Borek, Lb 1801; Lm 1806, 20 VII. APF, Lm 1827, 11 IX; AFG, Muz. III/13, III/34, III/46.
106. SALOMON, muzyk klasztorny ok. 1767. Miał powiązania z muzykami. APF, Lb 1767, 16 IX.
107. SAWICKI Wawrzyniec, ur. 7 VIII 1825 Gostyń, zm. 10 VIII 1886 Gostyń, muzyk, organista farny od 1859. Miał powiązania z muzykami. Syn Karola i Elżbiety.
108. SCHNEIDER Teodor, ur. ok. 1834, zm. 12 IV 1878 Gostyń, muzyk klasztorny od 1860, syn Marcina i Elżbiety. Miał powiązania z muzykami. Kopista nut. APF, Lb 1860, 26 VIII; Lm 1878, 12 IV; AFG, Muz. III/34.
109. SIELECKI Paweł, zm. 25 V 1737 Gostyń, muzyk miejski, nauczyciel, kantor, organista farny. APF, Lb 1722, 22 X; 1723, 31 XII: Cantor; 1724, 29 IX: organarius; Lm 1737, 25 V, Lb 1729, 27 III: musicus.
110. SKROCKI Krzysztof, br., ur. ok. 1660 Zduny, zm. 29 VIII 1700 Gostyń, muzyk klasztorny, przyjęty 1694. Biegły w znajomości muzyki. Dominikowski, dz. cyt., II s. 143; przyjęty 25 IX 1964; Lm 1700, 29 VIII: „Artis musicae gnarus”.
111. SKRZYPCZAK Arkadiusz, zm. 1939 podczas kampanii wrześniowej, ukończył szkołę Organistowską w Przemyślu, od 1932 był nauczycielem muzyki i dyrygentem kapeli internackiej w Gostyniu, kompozytor. W AFG znajduje się 11 jego utworów:
1. „Tenebrae factae sunt” na chór mieszany, Op. 1. Druk, Wien.
  2. „Burza” na chór męski do słów A. Mickiewicza, Op. 31. 1936. Druk powielany.
  3. Cantica trium dierum ad quatuor voces viriles, Op. 32. Druk, Przemyśl.
  4. In Conceptione BMV. Części zmiennie na chór mieszany, Op. 35. Druk powielany.
  5. Stabat Mater na ork. symf. i chór mieszany, Op. 42. Druk powielany.
  6. Litania do NMP in F. Gostyń 29 IV 1936. Druk powielany.

7. Hasło Chóru klasztornego „Palestrina”, Gostyń 27 I 1936. Druk powielany.
8. Haec dies. Na chór mieszany. Gostyń 26 II 1937. Druk powielany.
9. 2 pieśni eucharystyczne na chór męski. Druk powielany.
10. Missa „Gaudens gaudebo” na chór mieszany. Druk powielany.
11. Śpiewy na Boże Ciało na chór mieszany. Druk powielany.
112. ŚNIEGULSKI Kazimierz, muzyk klasztorny, organista w latach 1815—1821. Kopista nut. APF, Lb 1821, 10 I; AFG, Muz. II/4: 1815, 29 VIII; Muz. III/31: 1817, 3 VII; Cas. J. Kslugeins; Muz. III/37: 1817, 17 VIII JKslugeins.
113. SPRINGA Antoni, ur. 16 I 1808 Gostyń, muzyk klasztorny. Po roku 1836 organista w Lubiniu. Syn Teodora i Heleny. APF, Lb 1808, 16 I; Lcop 1834, 19 XI; 1836, 12 V.
114. STANCZEWSKI Stanisław, muzyk miejski, organista farny ok. 1731. APF, Lb 1731, 28 I.
115. SWARZĘDZKI Marcin, muzyk klasztorny, zapisany na naukę muzyki 1718, syn Sebastiana i Marianny mieszczan gostyńskich. AFG, ACap 1704—1761, fol. 37b: 1716, 15 V.
116. ŚWIERKOWSKI Jo., muzyk klasztorny w latach 1781—1794, kopista nut. AFG, Muz. III/7: 1781, III/34 i III/39: 1787, III/40: 1790; III/47: 1794.
117. SZODKIEWICZ, muzyk z Poznania, działal w kapeli klasztornej 1718. AFG, Ks. Rach. 1686—1721: 1718, 10 V—18 VIII.
118. SZULC Kwiryn, muzyk klasztorny ok. 1873, kopista nut. AFG, Muz. III/38, III/34.
119. SZULC Ludwika, I śpiewaczka już 1855 aż do kasaty (1876). APF, Lb 1862, 7 IV; 1876, 22 VI.
120. SZULCZYŃSKI Adolf, ur. ok. 1837, muzyk klasztorny, organista od 1861—1865. APF, Lb 1861, 20 I; Lcop 1862, 15 I; Lb 1865, 2 II.
121. SZUMNARSKI Sebastian, ur. ok. 1710 Opalenica, 1724 zapisany na naukę muzyki w klasztorze na 5 lat. Matka Katarzyna: AFG, ACap 1704—1761, fol. 64b: 1724, 5 VI.
122. SZUMSKI Andrzej, zm. 26 III 1767 Gostyń, muzyk miejski i klasztorny od 1740. APF, Lcop 1740, 9 II; Lm 1767, 26 III: „musicus multorum annorum”; AFG, ACap 1704—1761, fol. 92b: 1746, 24 VI: przyjęty do kapeli klasztornej tylko na większe święta z pensją 20 flor. i wikt.
123. SZYWCZYŃSKI Józef, br., zm. 25 VIII 1780 Gostyń, muzyk klasztorny, przyjęty 1721. AFG, Lm 1780, 25 VIII: „peritissimus in arte musica”; ACap 1704—1761, fol. 54a: 1721, 14 III.
124. TAFELSKI Teofil, ur. ok. 1804, muzyk klasztorny od 1825, prowadził gościniec klasztorny. Miał powiązania z muzykami. Działal jeszcze w 1849. APF, Lcop 1825, 18 VII; Lb 1849, 22 V.
125. TARKOWSKI Wawrzyniec, br., zm. 13 VIII 1757 Gostyń, muzyk klasztorny, przyjęty 1729, 1734 rector chori, 1740—1746 prefekt mu-

- zyki, nauczyciel muzyki. AFG, ACap 1704—1761, fol. 78a: 1731, 8 IV; Dominikowski, *dz. cyt.*, IV s. 13.
126. GREFFNER, Gottlieb-Bogumił, ur. ok. 1806 Krzeszów (Śląsk), zm. 26 II 1856 Gostyń, muzyk klasztorny od 1842. 1835 muzyk miejski w Bydgoszczy, 1836 przyjęty do orkiestry katedralnej w Gnieźnie, nauczyciel muzyki. APF 1856, 26 II; Zientarski, *dz. cyt.*, s. 166.
127. WAGNER Wacław, br., ur. ok. 1754, zm. 20 IX 1880 Gostyń, muzyk klasztorny, rodem z Czech, muzycznie wykształcony przy klasztorze, przyjęty do kongregacji 1779, 1788—1800 prefekt muzyki, 1800—1806 custos chori, kapelmistrz, nauczyciel muzyki, kopista nut. AFG, ACap 1761—1876, fol. 73a: Lb 1778, 13 V; Lm 1830, 20 IX: „peroptime gnarus musicae”. Muz I/14, I/20, II/9, III/9, III/13, III/14, III/24, III/29, III/34, III/45, V/1. *Pamiętka jubileuszu...*, t. I s. 327.
128. WALESZYŃSKI Stanisław, muzyk klasztorny ok. 1786, kopista nut. AFG, Muz. I/8, III/4, IV/20: 1786.
129. WALKOWSKI Michał, ur. ok. 1822, zm. 17 I 1878 Gostyń, muzyk klasztorny, waltornista, syn Walentego Walkowiaka i Marianny, wykształcony muzycznie w klasztorze. Miał powiązania z muzykami. Był krawcem. APF, Lb 1853, 4 I; 1870, 5 VI; Lm 1873, 17 I; AFG, Muz. I/20, III/2, III/43.
130. WEINER Józef, muzyk klasztorny w latach 1787—1794, kopista i posesor nut. APF, Lb 1792, 31 I; AFG, Muz. III/7, III/39, III/44, III/47, V/1, V/21.
131. WILCZYŃSKI M., muzyk klasztorny ok. 1793, kopista nut. AFG, Muz. I/21.
132. WRZESIŃSKI Marceł, muzyk klasztorny w latach 1780—1794, II skrzypek, kopista nut, syn Jana. AFG, Muz. III/2; Marceł Joannis Wrzesiński, Muz. I/14, I/2: 1780, Muz. III/40, III/41, III/47: 1794.
133. WRZEŚNIEWICZ Władysław, muzyk klasztorny, 1764—1770 działał w kapeli katedralnej w Gnieźnie, później przeniósł się do Gostynia ok. 1780, kopista nut. AFG, Muz. III/22. Zientarski, *dz. cyt.*, s. 150.
134. WYTLIŃSKI, muzyk klasztorny ok. 1720. AFG, Ks. Rach. 1686—1721: 1720, 9 I.
135. ZAWADZKI Wojciech, 1705 zapisany na naukę muzyki na okres 6 lat, ur. ok. 1692, matka Marianna. AFG, ACap. 1704—1761, fol. 4a: 1705, 30 X.
136. ZEIDLER Józef, ur. ok. 1744, zm. 4 IV 1806 Gostyń, muzyk klasztorny od 1775, kompozytor. W. Zientarski, *Józef Zeidler*, w: „Muzyka”, Warszawa 1967, nr 4 s. 29—36.

Inni muzycy z archiwaliów gostyńskich

1. BIEGUSZEWSKI Maciej, muzyk kapeli klasztornej w Biechowie w latach 1797—1803. Dominikowski, *dz. cyt.*, IV s. 286.
2. BŁAŻEJ, organista w Siemowie, zm. 7 X 1752. APF, Lm 1752, 7 X.

3. BRAUN Augustyn, ur. 1793, zm. 21 VIII 1811 Poznań, kopista nut. AFG, Muz. III/10: A.
4. BRAUN Gottlieb, organista w Święciechowie ok. 1768. Dominikowski, *dz. cyt.*, II Dopisy s. 216.
5. BRAUN Józef, kopista nut 1833, AFG, Muz. VI/7; J. Zeidler: *Veni Creator*.
6. EDWARD, o. karmelita kcyński, posesor nut. AFG, Muz. II/8: Loos, Requiem. Pro choro Kcyński.
7. FUNKA Jan, kopista nut. 1842. AFG, Muz. II/1.
8. GALIŃSKI Józef, ok. 1768 organista w Strzelcach (nieдалеко Gostynia). APF, Lcop: 1768, 2 II.
9. GOGOLIŃSKI Józef, ok. 1746 organista w Siemowie. APF, Lcop: 1746, 24 I.
10. HANEL J., ok. 1780, kopista nut. AFG, Muz. III/38.
11. HAUCKE Jan Dawid, ok. 1768, kantor kościoła ewangelickiego w Lesznie. Dominikowski, *dz. cyt.*, II s. 216.
12. HELLER A., 1791, kopista nut. AFG, Muz. II/3.
13. KAMIŃSKI Konstanty, organmistrz z Opalenicy. 1855 budował organy w Gostyniu. AFG, Napis na organach; Gołos, *dz. cyt.*, s. 110.
14. KRAUZE, 1818, kopista nut. AFG, Muz. IV/21.
15. LEWENGLÓWSKI Walenty, ok. 1778 kapelmistrz dworskiej kapeli w Rąbinu. Później w latach 1786—1793 kapelmistrz kapeli dworskiej w Wieczynie k. Pleszewa. APF, Lb 1778, 12 X.
16. LUCAS, ok. 1790, posesor nut. AFG, Muz. V/9.
17. LYP CZYŃSKI Mateusz, ok. 1748 organista w Lubiniu. APF, Lcop 1748, 12 II zawarł związek małżeński z Agatą Kołowiczówną.
18. MITTEIS Krzysztof, ok. 1790 „cantor Sandaviensis”, posesor nut. AFG, Muz. II/3; III/15; IV/10; IV/18.
19. MODERSKI Grzegorz, ok. 1818 organista w Oporowie. APF, Lb 1818, 20 VII.
20. MÖSER Ch., 1788, kopista nut. AFG, Muz. I/9.
21. MUSIAŁKOWICZ Józef, ok. 1750, organista w kaplicy w Czachorowie. APF, Lb 1749, 25 XI; 1751, 11 III.
22. MUSZBEK A. F., 1784, kopista nut. AFG, Muz. III/23.
23. PATERNOWSKI Łukasz, ur. ok. 1796, zm. 26 III 1874 Brzezcie Chuby, muzyk z Borku.
24. PIETRZYCKI Mikołaj, ok. 1815 organista w Siemowie. APF, Lcop: 1815, 8 XI zawarł związek małżeński z Małgorzatą Walencką.
25. STILLER Dan. G., ok. 1787 kopista nut. AFG, Muz. III/6.
26. WILMAN Florian, ur. ok. 1799, „wirtuor muzyki dworskiej w Goła-

- szynie" ok. 1823. APF, Lcop: 1823, 9 XI zawarł związek małżeński z Teodorą Prusinowską.
27. WINIEWICZ Franciszek, ok. 1800 muzyk w Biechowie. AFG, Zbiór IV, s. 286.
28. ZITNER Jan Bernard, organmistrz z Głogowa, 1766—1768 buduje organy w kościele klasztornym w Gostyniu. Dominikowski, dz. cyt., II Dopisy s. 216; Głos, dz. cyt., s. 130.